

PRAZNIČNO LETO 2022/23 NA SELIH

90-letnica PŠ Sela in 110 let šolstva na Selih

GLASILO PODRUŽNIČNE ŠOLE SELA

Sela, maj 2023

Vsebina

Ob praznovanju 90-letnice PŠ Sela in 110 let šolstva na Selih	2
Matej Slapar, župan Občine Kamnik	2
Darja Krašovec, ravnateljica: Ob jubileju podružnične šole na Selih.....	2
Alenka Juhant, vodja PŠ Sela	3
Predstavitev šole	4
Dogajanje na PŠ Sela v obdobju od 2012 do 2022	5
Časovni trak šolstva na Selih	21
Vtisi vodij šole od šolskega leta 2012/13 do leta 2022/23.....	22
Ema Berlec (vodja PŠ Sela v letih od 2012 do 2016)	22
Nataša Klopčič (vodja PŠ Sela v letih od 2016 do 2018).....	23
Mitja Lukner (vodja PŠ Sela v letih od 2018 do 2021)	24
Intervjuji	25
Intervju z dolgoletnima učiteljicama Mileno Kunej in Emo Berlec.....	25
Intervju z nekdanjima učencema PŠ Sela	30
Društvo Učiteljev Podružničnih Šol – prispevek učiteljice Petre Knez	36
Izdelki učencev	39
Pesmi	43
Humor.....	43
Uganke.....	44
Učenci in IKT	44
Nagradna križanka	45
PŠ Sela praznuje (dogodki v šolskem letu 2022/23).....	46
Zaključne misli zaposlenih na PŠ Sela v letu 2022/23	52
Viri in literatura	54

Ob praznovanju 90-letnice PŠ Sela in 110 let šolstva na Selih

Matej Slapar, župan Občine Kamnik

Spoštovano vodstvo in strokovni delavci Podružnične šole Sela, pozdravljene učenke, pozdravljeni učenci,

letošnje šolsko leto je za vas polno novih izzivov, tako kot je vsako šolsko leto doslej prinašalo izzive vsem generacijam, ki so obiskovale Podružnično šolo na Selih. Strokovni delavci podružnične šole našim najmlajšim skozi vsa leta njenega delovanja nudijo bogate izkušnje in kakovosten učni proces, za kar jim lahko izrazimo iskreno hvaležnost.

Spoštovane zaposlene, spoštovani zaposleni, hvala za vaš trud, potrpežljivost in zavedanje, da kljub majhnosti šole prenašanje znanja in vzgoja otrok predstavljata vaše najvišje poslanstvo. Na tem mestu naj svojo zahvalo namenim tudi vsem strokovnim delavcem, ki so v preteklosti pisali pomembne zgodbe, ki se jih je v 90 letih šole in 110 letih šolstva na Selih, zvrstilo res veliko.

Drage učenke, dragi učenci, želim vam, da se v šolskih klopeh dobro počutite in naj vam ne zmanjka časa za igro. Iskreno pa si želim, da bi v vas še naprej prevladoval pogum in otroška razigranost. Bodite med seboj prijatelji in zavezniki. Vsak dan pokažite hvaležnost sočloveku in namenite iskren nasmeh ter lepo besedo tistemu, ki to potrebuje.

Podružnični šoli Sela vse najboljše, želim še nešteto lepih zgodb s srečnim koncem, zadovoljnimi strokovnimi delavci in nadobudnimi učenci, željnimi znanja in dobrih življenjskih napotkov.

Vaš župan, Matej Slapar

Darja Krašovec, ravnateljica: Ob jubileju podružnične šole na Selih

Na Selih so se začele dejavnosti na področju šolstva odvijati že pred davnimi 110 leti, le 20 let kasneje pa je bila postavljena stavba, v kateri je mnogo generacij preživelo in še preživlja del svoje šolske poti. Deset let nazaj je bil izdan obširen zbornik, v katerem je predstavljen kronološki pregled šolstva na Selih, pri čemer je pozornost namenjena tudi šolski stavbi.

V tokratnem glasilu smo več prostora namenili besedam sedanjih in tudi nekdanjih učencev podružnične šole Sela in verjamem, da bodo prav njihovi zapisi bralcem razkrili, kako so tukajšnji učenci ustvarjalni, iznajdljivi, vedoželjni ... Predvsem pa njihovi prispevki dokazujejo, da šola zanje res predstavlja okolje, v katerem se počutijo varne in sprejete.

Prisotnost otrok in njihova vključenost v šolo v neposrednem domačem vaškem okolju je izjemno pomembna, saj prinaša svojemu kraju živost. Šole, kot je podružnična šola na Selih, so resda majhne, a predstavlja njihova vpetost v lokalno okolje in sodelovanje med učenci, učitelji in starši ter vaščani, prednost v primerjavi z večjimi šolami. Manjše šole omogočajo večjo medsebojno povezanost in bolj pristne odnose. Na Selih pouk poteka v kombinirani obliki, kar za učitelje predstavlja svojevrsten izziv, od učencev pa že v nižjih razredih pričakuje določeno mero samostojnosti in vrstniško sodelovanje, kar se izkaže kot prednost v nadaljevanju šolanja in tudi v drugih življenjskih situacijah.

S pomočjo mnogih dejavnosti se učenci in učitelji selske šole vključujejo v dogajanje v kraju, hkrati pa ob različnih priložnostih sodelujejo s sokrajani, društvi in tudi Občino Kamnik. Učiteljice podružnične šole pa svoje vzgojno-izobraževalno delo usklajujejo z učiteljicami, ki poučujejo na matični šoli.

90 let predstavlja tudi v obstoju šole dolgo obdobje in šola na Selih je v tem času doživela številne spremembe, bila izpostavljena prijetnim in manj prijetnim obdobjem. Hkrati pa se je v teh letih zvrstilo veliko učiteljev, ki so krajše ali daljše časovno obdobje poučevali na tej šoli ali pa jo celo vodili.

Poslopje podružnične šole na Selih je bilo zgrajeno leta 1932, med vojno so ga požgali, vendar je po obnovi zgradbe pouk po vojni ponovno potekal v njem. V dolgem obdobju obstoja je bila stavba deležna mnogih popravil in sanacij, zadnja med njimi je potekala leta 2018, ko je pridobila manjšo telovadnico in shrambo za rekvizite, učilnico za ločeno poučevanje ter manjši prostor za izvajanje dodatne strokovne pomoči. Občina Kamnik je v tem času financirala in izvedla tudi zamenjavo ograje na zunanjem športnem igrišču PŠ Sela in v letu 2022 postavitev novih golov.

Ob tej priložnosti bi se želela zahvaliti vsem, ki ste kakorkoli pripomogli, da šola na Selih omogoča kakovostno delo in sledi smernicam sodobne šole. Dobri pogoji dela pa ne morejo nadomestiti predanih in strokovnih učiteljic in ostalih delavcev šole, ki se vsakodnevno trudijo za zelen napredek in dobro počutje otrok. Šola živi s krajem in hvala vsem, ki ji to omogočate, in z njo uspešno sodelujete že mnoga leta.

Čestitke vsem ob jubileju, naši šoli pa še na mnoga leta!

Mag. Darja Krašovec, ravnateljica

Alenka Juhant, vodja PŠ Sela

Ko sem kot študentka prvič hospitirala na podružnični šoli Sela, si nikakor nisem predstavljala, da bom nekoč lahko poučevala na tej sončni šoli, in sicer v kombiniranem oddelku. Zdelo se mi je pravo čudo, kako sta tedanji učiteljici Ema in Monika usklajevali hkratno poučevanje dveh razredov v istem oddelku. Seveda smo študenti o tem slišali na fakulteti, a s težavo sem si predstavljala, kako poteka takšen pouk. Spomnim se, da je profesor didaktike študentom prvega letnika hudomušno zagotovil, da imajo učiteljice, ki poučujejo v kombinaciji, še pri šestdesetih letih kot strela bistre možgane in da je to recept proti demenci. Moji obiski podružnične šole Sela v času študija so njegove besede potrdile, saj sem opazila, da sta obe učiteljici zelo »umsko fit«. Občudovala sem kakovostno poučevanje, zbranost učencev, njihovo samostojnost in odgovornost do lastnega dela. Po enoletnem poučevanju na povsem mestni ljubljanski šoli pa sem povsem samostojno začela poučevati na PŠ Sela. Začetne mesece bi lahko opisala kot vrtoglave, saj sem morala spoznati učence, skrbeti za njihov napredek in poiskati način, kako kakovostno poučevati v kombiniranem oddelku. Kmalu pa se je moja pozornost začela širiti na celostno delovanje šole, sodelovanje med zaposlenimi, starši in domačim krajem.

Neprecenljivo se mi zdi, kakšno bogastvo je bilo posredovano z načinom delovanja prejšnjih generacij učiteljev, staršev in krajanov, ki so oblikovali utrip šole in kraja. Vsakdo, ki prestopi prag selske šole, se čuti sprejetega, preplavi ga občutek domačnosti – pa naj bodo to učenci, učitelji ali obiskovalci, ki le priložnostno vstopijo v šolo.

Učenci kar srkajo znanje, izkušnje pa pridobivajo ob kakovostnem učenju znotraj učilnic in v telovadnici, hkrati pa jim veliko priložnosti za učenje in pridobivanje izkušenj nudita tudi naravno okolje. Šola je namreč obdana z zunanjim igriščem, sadovnjakom, igrali, zunanjo učilnico, le nekaj minut hoda pa nas loči do prostranih gozdov. Sedaj ima šolsko igrišče tudi novo poslikavo, ki s svojo barvitostjo odraža iskričnost in ustvarjalnost učencev. Za učence je od leta 2014 omogočeno podaljšano bivanje, svoje sposobnosti pa učenci razvijajo na raznolikih interesnih dejavnostih.

Vem, da se starši in domačini zavedajo mnogih prednosti, ki jih prinaša vključenost v selsko šolo, zato sem prepričana, da se z vsemi nami veselijo 90-letnice PŠ Sela in so ponosni, da šolstvo na Selih poteka že 110. leto. Učitelji pa smo hvaležni za dobro vzgojo staršev in odlično sodelovanje.

Ob tako visokem jubileju si želim, da bi nadaljevali s kakovostnim poučevanjem, izpopolnjevali materialno in didaktično preskrbljenost šole ter še naprej skrbeli za dobre odnose z vsemi sodelujočimi.

Naj toplina in iskričnost še dolgo sijeta iz selske šole!

Alenka Juhant, vodja PŠ Sela

Predstavitev šole

PŠ Sela se nahaja v vasi Sela. Obdana je s polji, travniki in gozdovi. Mimo nas pelje prometna pot, ki povezuje Tuhinjsko dolino z Zadrečko dolino na vzhodu in dolino Črne na zahodu. Naši učenci se k pouku vsakodnevno pripeljejo s kombijem. (opis na spletni strani PŠ Sela, pridobljeno: 18. 3. 2023)

Šola Sela v šolskem letu 2012/2013

LOKACIJA IN ŠOLSKI OKOLIŠ

Podružnična šola Sela je ena od treh podružnic OŠ Šmartno v Tuhinju. Med vsemi šolami v Tuhinjski dolini leži najbližje Kamniku. Šolsko poslopje stoji na sončni legi na ravnici med dvema vznožjema: proti vzhodu se dviga vas Sela, proti JZ pa cerkveni grič. V neposredni bližini je gasilni dom PGD Sela. Prometna cesta je od šole oddaljena 30 metrov. Šolski okoliš zajema naslednje vasi: Sela pri Kamniku, Rožično, Bela Peč, Studenca, Poljana, Markovo, Podhruška, Znojile, Žubejevo, Trobelno, Sovinja Peč.

POUK NA PŠ SELA

Pouk se začne 1. septembra in konča 24. junija. Šolsko leto obsega dve ocenjevalni obdobji. Pouk na PŠ Sela poteka v dveh kombiniranih oddelkih. Učenci 1. in 2. razreda se učijo v učilnici 1, učenci 3. in 4. razreda pa v učilnici 2. Kadar je število učencev v oddelku večje, se poučevanju za določeno število ur pridruži drugi učitelj. Ko učenci zaključijo 4. razred, začnejo obiskovati matično šolo OŠ Šmartno v Tuhinju.

Šolski dan se na PŠ Sela začne ob 8.20 in zaključi ob 11.50 ali ob 12.40, sledi kosilo in podaljšano bivanje do 16.30. Interesne dejavnosti potekajo v preduri, od 7.30 do 8.15. Učenci razvijajo svoje pevske, dramske, plesne, športne in ustvarjalne sposobnosti. Na šoli poteka pouk dveh tujih jezikov, in sicer angleščine (za učence od 1. do 4. razreda) in nemščine (za učence 4. razreda).

Učenci v šolo prihajajo s kombijem ali peš. Prometne poti so speljane skozi strme vasi, zato je mnogo nevarnih odsekov, kombi pa pripelje v šolo tudi učence, ki so oddaljeni od šole več kot 4 kilometre.

SODELOVANJE S KRAJEM

PŠ Sela sodeluje vse šolsko leto z različnimi organizacijami, ki delujejo na Selih. Otroci z nastopom popestrijo krajevna praznovanja, krajani pa šolo obiščejo kot gostje šole, pripravijo in izvedejo tudi delavnice ali ogleda.

SODELOVANJE Z ZUNANJIMI INSTITUCIJAMI

Zaposleni na PŠ Sela spodbujajo sodelovanje z zunanjimi institucijami (npr. VDC Loke, PeF Ljubljana).

PROJEKTI, TEKMOVANJA, NATEČAJI

Vsako leto je PŠ Sela vključena v več projektov, skozi šolsko leto pa učencem omogočamo, da tekmujejo na raznolikih tekmovanjih in sodelujejo na natečajih, na katerih so zelo uspešni.

MATERIALNI POGOJI

Na PŠ Sela so materialni pogoji dobri. Šola ima prenovljeno kuhinjo, novo telovadnico in dodatno učilnico, v kateri lahko poteka pouk, kadar se ne izvaja kombiniran način. Za namen učenja ima šola tablice, vsak razred ima aktivirano spletno učilnico. Pouk poteka ob uporabi primerne didaktičnega materiala, pri športu pa je uporabljamo veliko raznolikih športnih rekvizitov. Na voljo je širok nabor glasbenih instrumentov. Hodnik je opremljen s talno igro. Okolica šolske stavbe je prilagojena vzgojno-izobraževalnim namenom. Na voljo je asfaltirano igrišče z urejeno ograjo, novi goli, zunanja učilnica na mehki podlagi, sadovnjak, različna igrala, živa meja. Pred šolo je asfaltirano parkirišče in talna igra ristanc.

Šola Sela v šolskem letu 2016/17

Učenci raziskujejo ribnik, 2021/22

NARAVNO OKOLJE

V neposredni bližini lahko dejavnosti potekajo v naravnem okolju, saj so v bližini gozdovi, travniki, hribi (hiter dvig na visoko nadmorsko višino ali pa spust v dolino). Šolska stavba je večino šolskega leta obsijana s soncem, saj tudi v času, ko ljubljansko kotlino prekrije megla, šola pogosto obstane nad meglenim pokrovom.

ZBORNİK

Leta 2012 je izšel obsežen zbornik, ki podrobno opisuje zgodovino šolstva na Selih in zgodovino šolske stavbe. Priporočamo ga v branje, saj je v njem zbranih mnogo zanimivih informacij.

T. Drovenik Čalič, M. Kunej. 2013. 80 LET ŠOLE NA SELIH: Zbornik ob 80-letnici šolske stavbe – 1932 in 100-letnici šolstva na Selih pri Kamniku – 1912/13. Sela pri Kamniku: OŠ Šmartno v Tuhinju.

Dogajanje na PŠ Sela v obdobju od 2012 do 2022

ŠTEVILO VPISANIH UČENCEV

V tem obdobju so se vpisovali na Podružnično šolo Sela poleg otrok, ki prihajajo iz prej omenjenih vasi šolskega okoliša, še otroci iz Srednje vasi. V preteklosti so se starši otrok iz selskega okoliša v večji meri odločali za vpis otrok v osnovne šole v Kamniku, saj na Selih do šolskega leta 2014/15 ni bilo oddelka podaljšanega bivanja.

»V letošnjem letu so starši in KS Sela izrazili močno pobudo za odprtje oddelka podaljšanega bivanja na podružnici. Zato je župan g. Marjan Šarec, sklical sestanek s predstavniki KS, ravnateljico Jožico Hribar in vodjo podružnice Emo Berlec, 23. 10. 2013.« (zapis iz šolske kronike za leto 2013/14, zapisala učiteljica Ema Berlec)

V šolskem letu 2014/15 je mogoče opaziti porast vpisanih učencev, ki ne pade več pod število 23, ampak pa ga močno presega, kar je zagotovo mogoče pripisati odprtju oddelka podaljšanega bivanja.

Šolsko leto	Število učencev
2012/13	15
2013/14	17
2014/15	23
2015/16	27
2016/17	35
2017/18	35
2018/19	25
2019/20	25
2020/21	27
2021/22	29
2022/23	34

Učenci v letu 2015/16 in izgled hodnika pred uporabo garderobnih omaric

UČITELJI IN UČITELJICE, KI SO POUČEVALI NA PŠ SELA OD LETA 2012 DO LETA 2023

VODJA PŠ SELA

Delo podružnične šole usklajuje in usmerja vodja podružnice, ki tesno sodeluje z matično šolo in vodstvom šole.

Šolsko leto	Vodja PŠ Sela
2012/13 – 2014/15	Ema Berlec
2015/16	Ema Berlec, nad. Monika Ravnikar Bobnar
2016/17, 2017/18	Nataša Klopčič
2018/19 – 2020/21	Mitja Lukner
2021/22, 2022/23	Alenka Juhant

UČITELJI KOMBINIRANIH ODDELKOV

Kombinirane oddelke so poučevali različni učitelji. Če je število učencev v oddelku dosegalo normativ, se je poučevanju v kombiniranem oddelku za določeno število ur pridružil drugi učitelj.

Šolsko leto	Učitelj 1. in 2. razreda	Učitelj 3. in 4. razreda
2012/13	Ema Berlec	Monika Ravnikar Bobnar
2013/14	Ema Berlec	Monika Ravnikar Bobnar
2014/15	Ema Berlec, drugi učitelj v 1. razredu: Polona Ravnikar	Monika Ravnikar Bobnar
2015/16	Ema Berlec, nad. Petra Knez, drugi učitelj v 1. razredu: Polona Ravnikar	Monika Ravnikar Bobnar

2016/17	Alenka Juhant, drugi učitelj v 1. razredu: Polona Ravnikar	Nataša Klopčič
2017/18	Alenka Juhant, drugi učitelj v 1. razredu: Polona Ravnikar	Nataša Klopčič, nad. Marija Pic, nato Petra Knez, nekaj ur v 3. r.: Polona Ravnikar
2018/19	Alenka Juhant, nad. Maja Zalaznik	Ana Jelen
2019/20	Alenka Juhant, drugi učitelj v 1. razredu: Marija Pirc	Petra Knez, poučuje ŠPO: Mitja Lukner
2020/21	Alenka Juhant, drugi učitelj v 1. razredu: Marija Pirc	Petra Knez
2021/22	Alenka Juhant, drugi učitelj v 1. razredu: Metka Mozetič	Petra Knez, nekaj ur: Ksenija Turkalj
2022/23	Alenka Juhant, drugi učitelj v 1. razredu: Metka Mozetič	Petra Knez, nad. Marija Pirc, Nataša Žebaljec

ODDELEK PODALJŠANEGA BIVANJA (OPB)

Šolsko leto	Učitelji podaljšanega bivanja
2014/15	Tina Ušeničnik, Metka Mozetič, Samo Poljanšek, Mitja Lukner
2015/16	Mitja Lukner, Marija Frontini, Samo Poljanšek
2016/17	Mitja Lukner
2017/18	Mitja Lukner
2018/19	Mitja Lukner
2019/20	Mitja Lukner, Petra Knez
2020/21	Mitja Lukner, Petra Knez
2021/22	Nataša Žebaljec, Petra Knez
2022/23	Nataša Žebaljec, Marija Frontini, Petra Knez, nad. Kaja Cerar

Za učence, ki obiskujejo OPB, je v šoli organizirano kosilo. Kosilo so najprej dostavljali iz matične šole, nato pa je pripravo obroka prevzela kuhinja GSŠRM Kamnik.

Program oddelka podaljšanega bivanja je sestavljen iz štirih dejavnosti: priprave na kosilo in kosilo, sprostitvene dejavnosti, samostojno učenje in ustvarjalno preživljanje prostega časa. Na PŠ Sela je urnik posameznih dejavnosti natančno določen, prav tako pa se čas, namenjen sprostitvi, skoraj vedno preživi na svežem zraku, saj je na voljo veliko

Rolanje v OPB, 2017/18

Varstvo vozačev na svežem zraku, 2017/18

možnosti: igrišče, igrala, talna igra ristanc in zunanja učilnica. Učenci so od šolskega leta 2014/15 z veseljem vključeni ta oddelek, starši pa zadovoljni, da ni več potrebno prevzeti otroka na matični šoli.

JUTRANJE VARSTVO IN VARSTVO VOZAČEV KOMPIJA

Jutranje varstvo je na PŠ Sela potekalo v letih, ko so starši izrazili potrebo po njem. V primeru, da potrebe ni bilo, se je izvajalo varstvo vozačev kombija. Jutranje varstvo so v šolskem letu 2012/13 izvajali Monika Ravnikar Bobnar, Ema Berlec, Anja Bernik, Samo Poljanšek, Peter Pogačar in Ema

Nežmah. V letu 2013/14 sta od 7.25 do 8.15 varstvo vozačev kombija izvajali Monika Ravnikar Bobnar in Ema Berlec. Od šolskega leta 2014/15 do 2017/18 je jutranje varstvo izvajala učiteljica Marija Frontini in je potekalo od 6.10 do 8.15. Od leta 2018/19 do leta 2022/23 se je varstvo vozačev kombija izvajalo pod nadzorom oddelčnih učiteljev. Potekalo je od časa prihoda prvih učencev s kombijem. V teh letih so se začele interesne dejavnosti izvajati v preduri, vanje pa so se vključili vsi učenci, ki so bili takrat prisotni na šoli. Po pouku se je vse desetletje izvajalo varstvo vozačev kombija.

POUK TUJEGA JEZIKA ANGLEŠČINA

Učiteljica Katja Bodlaj z učenci angleščine na nastopu

Učenje tujega jezika angleščina je potekalo dinamično. Vsa leta je učence 4. razreda poučeval učitelj Boban Ilič. V šolskem letu 2016/17 je prevzel tudi poučevanje angleščine v 3. razredu, saj je postala del predmetnika. V omenjenem letu je pričela poučevati angleščino v 2. razredu učiteljica Katja Bodlaj. Angleščina se je v 1. in 2. razredu na PŠ Sela izvajala od leta 2015/16, ko se je postopno uvajala v oddelke. V tistih letih in pred tem so se izvajale angleške urice pod vodstvom Irene Slapar, Bobana Iliča in Petre Knez.

Šol. leto	1. razred	2. razred	3. razred	4. razred
2016/17	Katja Bodlaj		Boban Ilič	
2017/18	Katja Bodlaj		Boban Ilič	
2018/19	Katja Bodlaj		Boban Ilič	
2019/20	Katja Bodlaj, nad. Leja Goručan		Boban Ilič	
2020/21	Katja Bodlaj		Boban Ilič	
2021/22	Katja Bodlaj		Boban Ilič	
2022/23	Katja Bodlaj, nad. Petra Knez, Alenka Juhant		Boban Ilič	

POUK TUJEGA JEZIKA NEMŠČINA

V šolskem letu 2016/17 je za učence 4. razreda potekala nemščina v okviru neobveznega izbirnega predmeta na matični šoli v Šmartnem. Tja je učence odpeljal kombi. Ker se je v šolskih letih 2016/17, 2017/18, 2018/19 in 2019/20 na nemščino prijavilo vsaj osem četrtošolcev, se je nemščina izvajala na PŠ Sela. V tem obdobju je učence poučevala učiteljica Julija Remenik Lampreht. V šolskem letu 2019/20 jo je nadomeščala Katja Artnjak. Nemščina se ponovno izvaja na PŠ Sela v šolskem letu 2022/23, poučuje pa jo učiteljica Marjeta Visinski.

INTERESNE DEJAVNOSTI

V zadnjem desetletju se je na PŠ Sela zvrstilo mnogo raznolikih interesnih dejavnosti, saj so bili zaposleni učitelji večji mnogih spretnosti.

Pevski zbor, ki je del obveznega programa v slovenskih šolah, je do junija 2018 izvajal učitelj Peter Pogačar. Z učenci je sodeloval na mnogih prireditvah in slovesnostih. V šolskem letu 2018/19 je interesno dejavnost prevzela učiteljica Alenka Juhant.

Pevski zbor se je izvajal eno uro tedensko. Potekal je skladno z interesi in zmožnostmi učencev ter glede na potrebe

Zaključek šolskega leta pri lovski koči, 2013/14

sodelovanja na različnih prireditvah, pri čemer je bilo potrebno slediti letnemu času, praznikom in ustrezni tematiki. Učenci vseh razredov so razvijali tehniko petja, držo telesa, izgovorjavo, artikulacijo, dinamiko, spoznavali so različne zvrsti narodne in umetne pesmi. Ob pesmih so oblikovali instrumentalno spremljavo z lastnimi in Orffovimi instrumenti. Glavni cilj dejavnosti je bil razvijati veselje do petja in izražanja preko glasbe.

Poimenovanje interesnih dejavnosti, pri katerih učenci razvijajo ročne spretnosti in naravoslovno znanje, se je skozi leta spreminjalo. **Naravoslovno tehnični krožek** je do leta 2014/15 vodila učiteljica Ema Berlec, **ustvarjalni krožek** je v letu 2015/16 vodila učiteljica Petra Knez, nato ga je do leta 2019/20 prevzela učiteljica Alenka Juhant. **Ročne spretnosti** je izvajala učiteljica Petra Knez v šolskem letu 2021/22, učiteljica Nataša Žebaljec pa v letu 2022/23.

Ustvarjalni krožek v letu 2017/18

Glavni namen omenjene skupine interesnih dejavnosti je, da učenci razvijajo ustvarjalnost in s tem povečujejo kakovost naučenega. Rokovali so z različnimi materiali, spoznavali kombinirane likovne tehnike, zanimive fizikalne in tehniške pojave, izdelovali lutke, sceno za dramsko igro, tematsko okrasili šolski prostor. Seznanili so se z osnovnimi tehnikami šivanja, pletenja, rezanja, kiparskega oblikovanja, obdelave lesa, izdelave kostumov, modnih pripomočkov in z ostalimi dejavnostmi.

Zdrav življenjski slog je v letu 2012/13 izvajal Rok Hribar. Interesno dejavnost **ples in rajalne igre** je v obdobju od leta 2013 do 2016 vodila učiteljica Polona Ravnikar. Učitelj Mitja Lukner je v letu 2017/18 izvajal **šport in šah**, v šolskih letih 2019/20 in 2020/21 pa interesno dejavnost **šport**.

Poglavitni namen omenjenih dejavnosti je bil izboljšati gibalne spretnosti učencev, saj je gibanje velika potreba otrok, ki se razvijajo. Poleg tega pa je zaradi porasta uporabe IKT tehnologije in prehoda v sedeči način preživljanja časa gibanje postala dejavnost, ki smo jo na PŠ Sela zavestno vključevali v učno-vzgojni proces. V zadnjih letih smo načrtno začeli vključevati gibalne odmore. Izvajajo se v učilnicah kot nekajminutne gibalne vaje ob glasbi ali kot prost ples. Pogosti pa so tudi 10-minutni odmori na prostem, kjer se učenci razvedrijo ob igri na igrišču, teku okoli šole ali pa ob prosti igri na šolskem posestvu.

Gibalni odmor, prosta igra na novih igralih, 2012/13

Dramsko recitacijski krožek je do šolskega leta 2015/16 vodila učiteljica Monika Ravnikar Bobnar, v letu 2016/17 pa Nataša Klopčič. Sledile so **dramske urice**, ki jih je v letu 2017/18 prevzela Petra Knez, v letu 2018/19 Ana Jelen. Od leta 2019 izvaja interesno dejavnost **gledališče** učiteljica Petra Knez. Vse omenjene interesne dejavnosti pri učencih razvijajo dramsko

Lutkovna predstava, 2016/2017

igro in recitacijo. Učenci, ki so obiskovali te krožke, so svoje vztrajno delo pokazali na mnogih prireditvah, kjer so uprizorili številne gledališke predstave, kratke dramske prizore, lutkovne igre, recitali pesmi ... Učitelji so jih učili jasne izreke, interpretativnega branja, življenja v dramske vloge, učenja besedila na pamet in javnega nastopanja.

Ljudski plesi in kulturni krožek, marec 2019

V letu 2019/20 sta učiteljici Marija Pirc in Alenka Juhant začeli izvajati **kulturni krožek**. V letu 2021/22 je vodenje prevzela Metka Mozetič, v letu 2022/23 pa krožek samostojno vodi učiteljica Alenka Juhant.

Kulturni krožek na PŠ Sela je vključeval ljudske plesne igre. Učenci so spoznali slovenske ljudske plesne igre s poudarkom na sprostitvi in se jih naučili. Brali so pravljice, pripovedke, opisovali šege in navade, povezane z ljudsko plesno dediščino. Igrali so se ljudske plesne igre ter

obujali otroške ljudske, športne in zabavne igre. Razvijali pa so ustvarjalnost ob osnovnih tehnikah šivanja, rezanja, kiparskega oblikovanja, obdelave lesa, izdelave kostumov ipd. Delo so predstavili z igranimi prizori ob pomembnih dnevih prazničnega leta. Nastopili so s Tuhinjsko godbo v telovadnici OŠ Šmartno v Tuhinju ter na velikonočnem sejmu v Snoviku.

Učenci so pri jezikovnih predmetih opravili bralno značko. Ponujene so jim bile **slovenska bralna značka**, **EKO bralna značka**, **angleška bralna značka** in **nemška bralna značka**. Ob koncu šolskega leta je za učence slovenske bralne značke potekala slovesna podelitev priznanj za trud med šolskim letom.

Obisk knjižničarke, 2022/23

OBISK KNJIŽNIČARKE

Večkrat v šolskem letu je PŠ Sela obiskala gospa knjižničarka Olga Drolc. Učencem je z izbranimi deli približala svet knjige ter z njimi spregovorila o Francetu Prešernu, H. C. Andersenu in ostalih avtorjih.

IZVAJANJE UČNE POMOČI

Logopedsko obravnavo za odpravo govornih težav je v vseh teh letih izvajala logopedinja Polona Reisner. Individualno učno pomoč in dodatno strokovno pomoč pa so pri učencih, ki so to potrebovali, izvajale Katarina Marinko Jenko, Milena Rupnik, Teja Gašperin, Lea Rihtaršič, Maja Tomše, Katja Bodlaj, Nika Škorjanc, Alenka Juhant, Petra Knez.

TEHNIČNI DELAVCI ŠOLE NA PŠ SELA OD LETA 2012 DO LETA 2023

Od leta 2012 do 2023 je bila na PŠ Sela kuharica in čistilka **Olga Omovšek**. Skrbela je za področje prehrane, čistosti objekta, urejenosti okolice, tehničnega delovanja objekta. Opravljala je tudi dejavnosti, ki jih njeno delovno mesto ni zahtevalo: dekoracija kotičkov v notranjosti šole, ki so prispevali k domačnosti prostorov, urejanje cvetličnih gredic in skrb za dobro klimo.

"Srce šole" - Olga Omovšek

Učencem, ki jim nikakor ni teknila malica, je priskrbela še kakšen prigrizek, da nihče ni šel lačen iz jedilnice. Ker se v šolskem letu 2022/23 »gospa Olga« odpravlja v zaslužen upokojski stan, se ji celoten kolektiv PŠ Sela in učenci iskreno zahvaljuje za neizmeren pečat, ki ga je pustila na šoli.

DNEVI DEJAVNOSTI

V obdobju desetih let od 2012 do 2022 so učitelji za učence PŠ Sela organizirali raznolike dneve dejavnosti.

Navadno so učenci v enem šolskem letu doživeli 4 kulturne dneve (četrtšolci 3), 3 naravoslovne dni, 3 tehniške dni in 5 športnih dni. Učenci so vsako leto odšli tudi na ekskurzijo. Prispevki o poteku dneva dejavnosti so bili objavljeni na spletni strani PŠ Sela. Pogosto so se dogodki načrtovali in izvedli skupaj z oddelki matične in ostalih podružničnih šol, posamezne dni dejavnosti pa so izvedli učitelji na šoli ali pa v bližnji okolici.

Dostava malice "na teren", 2018/19

Plavanje 2. razred, 2015/16

PLAVALNI TEČAJ, TABORI

Učenci, ki obiskujejo 3. razred, so se vsako leto v zadnjem desetletju udeležili organiziranega 10-urnega **plavalnega tečaja** v Termah Snovik.

PROJEKTI IN PROGRAMI

PŠ Sela je bila v zadnjem desetletju vključena v mnogo projektov in programov:

Zdrav življenjski slog (2012/13).

Športni program Krpan (2012–2015).

Športni program Zlati sonček (2012–2015 in 2022/23): Otroci se seznanijo s čim večjim številom predstavljenih nalog in skozi vse šolsko leto nadgrajujejo svoja gibalna znanja.

SLOfit: nadgradnja uveljavljenega nacionalnega sistema spremljave telesnega in gibalnega razvoja otrok in mladine – **Športno-vzgojnega kartona (ŠVK).**

Tek podnebne solidarnosti (2022/23).

Varno prečkanje ceste, 2013/14

Pasavček: Red je vedno pas pripet – ozaveščanje o varnosti v prometu.

Rdeči križ (2016–2023).

Evropska shema šolskega sadja in zelenjave ter mleka: poleg sadja in zelenjave učenci dodatno dobijo tudi mleko in mlečne izdelke.

Mreža gozdnih vrtcev in šol Slovenije: Gozd je odprto učno okolje, ki ga lahko uporabimo kot učilnico na prostem. V gozdu poteka učenje neposredno z opazovanjem in preizkušanjem.

Pohod na Gozd, 2018/19

Gozd in gozdna učilnica, 2012/13

Zdrava šola: zdrav življenjski slog za vse generacije – gibanje, prehrana, duševno zdravje, vzgoja in izobraževanje v realnem ter digitalnem svetu (vedenje, izgled, uporaba, mišljenje, govor, čustvovanje ter razpoloženje, odnos do sebe, drugih in sveta).

Ekošola: Izobraževanje in vzgajanje mladih v odgovorne prebivalce našega planeta, ki se zavedajo, kako pomembno je uresničevanje sonaravnega razvoja. Predvsem je pomembno spodbujanje kritičnega razmišljanja o odnosu do narave in ustrezno ravnanje.

Medgeneracijsko sodelovanje (simbioza giba): Projekt združuje ideje medgeneracijskega sodelovanja, prostovoljstva in telesne vadbe, s pomočjo katerih ozavešča ter promovira zdravo in aktivno življenje za vse generacije v vseh življenjskih obdobjih.

Projekt Sobivanje (2018–2021).

Formativno spremljanje (2017–2023).

Domače naloge (2015/16): Cilj projekta je vzgajanje za odgovorno opravljanje šolskih obveznosti in ozaveščanje otrok in staršev o odgovornem opravljanju domačega dela.

Inovacijski projekt – BUS (2014–2023): Cilj inovacijskega projekta je izboljšati motivacijo učencev za branje, dvig bralne pismenosti z uporabo bralno-učnih strategij.

Projekt OBJEM (2016-2022): namen projekta je dvig bralne pismenosti in razvoj slovenščine kot učnega jezika pri učencih, razvoj šolske knjižnice in tudi pouk slovenščine kot drugega jezika za učence priseljence (LDN OŠ Šmartno, 2022–23).

Moralne vrednote in obnašanje: učenci z različnimi dejavnostmi krepijo poznavanje vrednot in skušajo to poznavanje prenesti v svoje obnašanje ter odločanje.

Razvijanje sodelovalne kulture (nenasilne komunikacije): razvijanje socialnih veščin, skrb za ustrezno komuniciranje, sodelovalno učenje, organiziranje prostovoljnega dela, vrstniške pomoči in medgeneracijskega sožitja, navajanje na procese samovrednotenja, samokontrole, vzpodbujanje zavedanja svobode in odgovornosti za posledice svojega vedenja; spoštovanje in upoštevanje sedmih povezovalnih navad: podpiranje, zaupanje, spoštovanje, spodbujanje, dogovarjanje, poslušanje, sprejemanje.

Tople in hladne barve, 2017/18

8 krogov odličnosti: (Jani Prgić) metaforično predstavljajo 8 ključnih veščin in lastnosti, ki so jih odkrili pri izjemno uspešnih ljudeh: odgovornost, predanost, fleksibilnost, napake vodijo k

Učiteljica Petra Knez prikazuje čiščenje vode

Bralni kotiček, 2017/18

uspehu, govori z dobrim namenom, integriteta, to je to in uravnoveženost.

Ustvarjanje učnih okolij za 21. stoletje: strategija formativnega spremljanja (učitelji spodbujajo aktivno vlogo učencev pri učenju, učeče se vključujejo v sooblikovanje učnega procesa ter jim omogočajo medvrstniško sodelovalno učenje).

Varno in spodbudno učno okolje: razvijanje ravni sočutnosti in empatije vključenih v učni proces.

Dvig digitalne kompetentnosti (2022): izboljšanje kakovosti in učinkovitosti izobraževanja in usposabljanj ter spodbujati razvoj inovativnih učnih okolij in prožnih oblik učenja, ki bodo prispevale k dvigu digitalnih kompetenc vodstvenih in strokovnih delavcev ter učencev.

Kulturna šola: naziv od leta 2012.

Sadni mozaik: Spodbujanje razvoja podeželja v alpskem prostoru (šolsko leto 2014/15).

Učenci so pripravili sladko presenečenje za sošolce, 2017/18

»Ravnateljica se je prijavila na Javni razpis za male projekte. Naslov projekta je Sadni mozaik: Spodbujanje razvoja podeželja v alpskem prostoru. Naša šola je bila izbrana na razpisu za projekt. 27. 3. 2015 so člani sadjarskega društva pričeli z kopanjem jam za sadna drevesa. Šolo je obiskal Ivan Kenda ter predsednik sadjarskega društva Tunjice Valentin Zabavnik. Na vzhodni in južni strani šole smo v sodelovanju z Sadjarskim društvom Tunjice posadili 12 sadnih dreves, večinoma jabolane in hruške ter eno češnjo. Zaradi visoke vročine smo sadna drevesa zalivali tudi med vikendom, da se drevesa niso posušila.« (zapis iz šolske kronike 2014/15, zapisala Ema Berlec)

TEKMOVANJA IN NATEČAJI

Učencem so imeli možnost dokazovati svoje znanje na različnih tekmovanjih in s svojimi literarnimi in likovnimi izdelki sodelovati na natečajih:

- **Tekmovanje za Cankarjevo priznanje**
- **Računanje je igra (2012–17)**
- **Matematično tekmovanje Kenguru**
- **Branje – pisanje je igra (2012–2015)**
- **Cici vesela šola**
- **Računam z Lili in Binetom (2015–2021)**
- **Matemček (2018–2023)**
- **Logična pošast (2018–2023)**
- **Tekmujmo za čiste zobe**
- **Likovni in literarni natečaji**

PIREDITVE, PROSLAVE IN DOGODKI

V vsakem od šolskih let v obdobju zadnjih 10 let so se odvijale različne prireditve oz. dogodki. Nekateri izmed njih so:

- ❖ memorialna prireditev ob dnevu spomina na mrtve,
- ❖ postavitve božične smrečice na šolskem hodniku,
- ❖ izdelava adventnih venčkov v oddelku podaljšanega bivanja,

- ❖ izdelava in pošiljanje novoletnih voščilnic,
- ❖ prednovoletna prireditev,
- ❖ proslava ob dnevu samostojnosti in enotnosti,
- ❖ proslava ob Prešernovem dnevu/ slovenskem kulturnem prazniku,
- ❖ udeležba/sodelovanje na velikonočnem sejmu v Snoviku,
- ❖ pomladna prireditev,
- ❖ zaključek bralne značke,
- ❖ proslava ob dnevu državnosti,
- ❖ predaja ključa četrtišolcev tretješolcem.

Prednovoletna prireditev, december 2017

POSEBEJ BI IZPOSTAVILI ...

GARDEROBNE OMARICE: V mesecu oktobru 2016 smo na šoli dobili štirideset novih garderobnih omaric modre barve. Vsak od učencev je poleg svoje omarice dobil tudi dva ključa, ki jo odpirata. Ob koncu šolskega leta so morali ključe vrniti razredničarki. Trenutno so omarice brez ključev, saj je bilo težav z izgubami preveč. Učenci imajo vsak svoj varen kotiček, kamor skrbno pospravljajo obutev, oblačila in športno opremo.

ŠOLSKA KNJIŽNICA: Z mesecem oktobrom 2016 sta učiteljici Alenka Juhant in Nataša Klopčič na hodniku uredili police za šolsko knjižnico. Iz matične šole v Šmartnem je knjižničarka prinesla kar lepo število knjig, ki smo jih po njenih priporočilih razvrstili na knjižne police. Nastala je šolska knjižnica. Vsak izmed učencev je dobil svojo izkaznico, na katero sta učiteljici tedensko vpisovali izposajo in vračanje knjig. Učiteljici sta se tedensko izmenjevali v vlogi knjižničarke. Knjižnica dobro deluje in pritegne pozornost učencev v času odmorov.

Nastop na velikonočnem sejmu v Snoviku, marec 2023

VELIKONOČNI SEJEM V SNOVIKU: Učenci PŠ Sela so sodelovali na Velikonočnem sejmu v Snoviku v letih 2017 in 2023. V šoli so pripravili ustvarjalni material, ki so ga udeleženci sejma uporabili za izdelavo velikonočnih izdelkov. Le-te so lahko odnesli domov. Delavnico v Snoviku, ki je potekala v nedeljo, 2. 4. 2017, sta vodili učiteljici Alenka Juhant in Nataša Klopčič. 26. 3. 2023 pa so učenci s Tuhinjsko godbo zaplesali Venček slovenskih z ljudskimi plesi pod mentorstvom Nataše Žebaljec in Alenke Juhant. Predstavili so se tudi s sklopom *Le v šolo nikar*.

TRADICIONALNI ZAJTRK IN OBISK ČEBELARKE: Meseca novembra v letu 2017 nas je na dan tradicionalnega zajtrka obiskala čebelarica, učiteljica Marija Pirc. Seznanila nas je z mnogimi čebelarskimi skrivnostmi in z nami podelila svoje bogato znanje o čebelah.

Učiteljica Marija Pirc kot čebelarica, 2017/18

8 KROGOV ODLIČNOSTI: V sredo, 26. 9. 2018, je pouk potekal nekoliko drugače. Dopoldne smo spoznavali vrednote, ki so skupne vsem uspešnim ljudem (8 krogov odličnosti). Začelo se je z zanimivo zgodbico o fantu Rudiju. Popeljal nas je skozi 3 kroge odličnosti. Prvi krog je bil modre barve in v njem je pisalo: **ODGOVORNOST**. V tem krogu smo spoznali, da si sam odgovoren za svoje stvari, potrebščine in dejanja. Razdelili smo se v skupine in ustvarjali plakate, na katere smo zapisali odgovorna dejanja, ki jih počnemo v šoli, doma, v naravi ali pa so pomembna za ohranjanje zdravja. Ugotavljali smo, da so vsa ta dejanja so **NAD ČRTO** odgovornosti, saj nas navdajajo z občutkom uspeha in tako lahko hodimo pokončno. Drugi krog je bil rdeče barve in v njem je pisalo: **NAPAKE VODIJO K USPEHU**. V tem krogu smo spoznali, da če narediš napako, se iz nje vedno nekaj naučiš. Učiteljici sta odigrali prizor, v katerem sta menjavali kapi (rdečo in modro) glede na to, ali se, ko naletimo na težavo, predamo ali pa se soočimo z njo in iščemo rešitve. Ustvarili smo zgodbo z naslovom Rudi v težavah. Pripoveduje, kako je Rudi na pogumen način rešil zaplet na izletu. V tretjem krogu, ki je bil oranžne barve, je pisalo: **GOVORI Z DOBRIM NAMENOM**. Zbrali smo se v krogu ter z dobrimi besedami in dejanji polnili košarice sebi in drugim. In to bomo počeli tudi, ko zapustimo šolo. Vmes smo se tudi razgibavali z zelo zanimivimi igrami.

Polnjenje košaric z dobrimi besedami, 2018/19

Otvoritev prenovljenih prostorov, marec 2019

NOVA TELOVADNICA IN ŠE IN ŠE ... Sreda, 20. 3. 2019, je predstavljala za PŠ Sela prav poseben praznik, saj se je odvijalo odprtje prenovljenih prostorov. Lesen strop je nadomestila armirana betonska plošča, zaradi česar je v prvem nadstropju lahko nastala nova telovadnica, shramba za spravilo športne opreme in prostor za dodatno strokovno pomoč. Asfaltirana je bila tudi ploščad pred šolo, s čimer smo pridobili nekaj novih parkirnih mest. Menjala se je tudi ograja na zunanjem igrišču. Otroci, ki so do takrat telovadili kar na hodniku šole, imajo bistveno boljše možnosti za izvedbo pouka športa, saj je tudi šola prispevala sredstva za nakup novih športnih pripomočkov.

PŠ SELA VEDNO ZNOVA V NOVI PREOBLEKI: Kdor redno ali vsaj občasno obiše PŠ Sela, gotovo opazi, da se vedno znova z oken na okolico kaže drugačen obraz šole. Za dekoracijo skrbijo učitelji in učenci. Tema ustvarjalnih idej je povezana z letnim časom, aktualnimi dogodki, obstoječimi projekti ...

OBJAVA ČLANKOV NA SPLETNI STRANI PŠ SELA: Učitelji vestno dokumentirajo dogodke, občasno pa jih tok dogajanja tako zaposli, da pozabijo na telefone. Vse dokumentirane dogodke lahko spremljate na spletni strani PŠ Sela. Za starejšimi objavami pa pobrskajte v arhivu.

ČISTILNA AKCIJA: Vsako leto na PŠ Sela očistimo okolico. Navadno očistimo okolico šole, gasilskega doma in bližnje travnike. Vsakič naletimo na precej smeti, ki jih vedno skrbno odstranimo, in sicer so to: cigaretni ogorki, steklo, pločevinke, stiropor in razne plastične vrečke. Lotili smo se tudi čiščenja igral s krpami, krtačami in vodo.

Čistilna akcija, 2015/16

Pustovanje v šolskem letu 2018/19

PUSTOVANJE: Tudi pustni torek je vsako leto nekaj posebnega, saj v šolo ne pridejo učenci in učitelji, ampak pustne maske. Dan vedno prehitro mine, saj se zvrsti mnogo dejavnosti: predstavitev mask, zabavno učenje, malica s krofi in miškami, sprevod v maskah po vasi Sela ob glasnem igranju na ritmične instrumente ter petju, skupinsko fotografiranje, ples v maskah in prosta igra na svežem zraku.

GIBALNI ODMORI: Učenci svojo potrebo po gibanju izražajo na raznolike načine, najhitreje pa učitelji to opazimo med učnim procesom kot padec motivacije za delo, zmanjšano pozornost, gibalni nemir, utrujenost ... Učitelji na PŠ Sela v učne ure vključujemo gibalne odmore na različne načine: dvominutna vodena telovadba ob najljubši pesmi, desetminutni gibalni odmor na prostem, tek okoli šole.

POSKUSI S TEKOČIM DUŠIKOM: Tudi petek, 17. 6. 2022, si bodo učenci zagotovo zapomnili, saj je potekal naravoslovni dan Zdrava šola, na katerem so se učenci razdelili v tri skupine, ki so bile starostno mešane. Obiskali so tri postaje in se na vsaki zadržali eno šolsko uro. Na šolskem igrišču so z rolerji in skiroji izvajali pester poligon pod budnim očesom učiteljice Metke. Pri učiteljici Petri so krepili svoje medsebojne vezi s socialnimi in družabnimi igrami. Spreminjanje lastnosti snovi so spoznavali pri učiteljici Alenki, pri čemer so spremljali poskuse s tekočim dušikom. Nato so vsi skupaj spoznali najhitrejši način izdelave sladoleda ter se z njim tudi posladkali. Dan so zaključili s sproščeno igro na prostem. Nekaj učencev je delilo svoje vtise:

Poskusi s tekočim dušikom, junij 2022

Všeč mi je bilo, kako je učiteljica Alenka delala eksperimente. Dala je v tekoči dušik rožo in ko jo je dala ven, je bila zmrznjena. Ob udarcu ob mizo je razpadla. Tea, 3.r

Všeč mi je bilo, ko sem se peljal s skirojem, delal zavoje in ko sem moral počepniti, da sem šel pod palico. Bor, 1.r

Ful dobri so mi bili eksperimenti. Najbolj mi je bilo všeč, ko je učiteljica vlila tekoči dušik na ledeno kocko. Zelo mi je sedaj všeč učilnica na prostem. Od skupinskih iger mi je bila najbolj všeč igra dirigent. Eden je šel za vrata, drugi pa so določili dirigenta, ki je kazal, kateri instrument naj ostali igrajo. Potem pa je tisti prišel nazaj in je moral ugotoviti, kdo je dirigent. Eva, 2.r

»KORONSKO LETO«: Med 16. 3. in 18. 5. 2020 in potem še nekajkrat je pouk potekal na daljavo zaradi epidemioloških razmer. Turbulentno obdobje je od vseh učiteljev in učencev zahtevalo prilagoditev na novo realnost – pouk preko ekranov. S pomočjo staršev smo se hitro navadili na spletne učilnice, kratka srečanja preko aplikacije ZOOM, dajanje povratnih informacij ter pošiljanje dokazov šolskega dela. Po letu in pol smo se počasi vrnili v ustaljene tirnice z novimi izkušnjami ter večjim zavedanjem o tem, kaj nam sodobna digitalna tehnologija omogoča.

PRIPRAVA NA »PRAZNIČNO LETO«: Ob sprehodu skozi vas Sela gotovo pogled vsakogar pritegne nova živahna poslikava šolskega igrišča. Za podvig smo se odločili zaposleni na šoli, saj smo želeli, da se živahen otroški utrip v šolskih prostorih odraža tudi navzven. Idejo smo

Nova poslikava igrišča, junij 2022

predstavili učencem, ki pa so jo navdušeno sprejeli. Sodelovali so na natečaju, kjer so predstavili svoje zamisli likovnega motiva. Učiteljica Alenka je na podlagi idej oblikovala štiri osnutke in tako je decembra 2021 potekalo glasovanje, na katerem so sodelovali učenci in njihovi domači. Zmagovalni motiv so bili cvetovi z metulji in pomladnimi vejami. V mesecu maju in juniju 2022 so se začeli intenzivni pleskarski podvigi: čiščenje zidu, odstranjevanje vzpenjajočega se bršljana, prekrivanje prejšnjega motiva, zarisovanje osnutka, priprava pravih odtenkov barv, slikanje motiva. Učenci so v času likovne umetnosti, športa, odmorov, jutranjega varstva in podaljšanega bivanja z veseljem pobarvali izbrane cvetove, metulje in vejice. Učiteljice smo z natančnimi potezami dokončale poslikavo ter dodale zelene liste. Hvala staršem za vso pomoč pri materialu ter za potrpežljivost, ko so učenci popackani prišli domov kljub trudu učiteljev, da bi bilo čim manj umazanih oblačil. Ponos, delavnost in samozavest, ki so jih dobili učenci ob vztrajnem trudu, je popotnica za vse življenje. Upamo, da vam bo nov izgled igrišča še dolgo širil usta v nasmeh in vam grel srce – še posebno v turobnih dneh.

SODELOVANJE S PEDAGOŠKO FAKULTETO

V maju leta 2018 so šolo obiskali posebni gostje: dr. Marja Bešter Turk, dr. Alenka Rot Vrhovec in študentje PeF LJ. V okviru pedagoškega študija so prišli opraviti hospitacijo kombiniranega pouka. Za učitelje in učence je bila to posebna izkušnja, saj prisotnost tolikšnega števila obiskovalcev pri našem pouku ni običajna, a trema je hitro minila in pokazali smo, kako učinkovito se učimo v kombiniranem pouku. Z veseljem prilagamo zapis dr. Alenke Rot Vrhovec, ki se je prijazno odzvala ob novici o jubileju, ki ga praznuje naša šola.

Spoštovane slavljenke in spoštovani slavljenici!

Vsem, ki ustvarjate zgodovino šolstva na OŠ Sela ali ste kakor koli prispevali k razvoju šole, čestitam za častitljivo obletnico!

S šolo me povezuje nepozaben dogodek maja 2018. Z dr. Marjo Bešter Turk sva takrat namreč pripeljali na šolo študente z Oddelka za razredni pouk Pedagoške fakultete Univerze v Ljubljani. Namen našega obiska je bil, da se študentje pred poklicno potjo seznanijo z obliko pouka, ki v Sloveniji ni redkost. S kolegico takrat nisva vedeli, kam jih peljeva, vedeli sva le, da v podružnični šoli poučujeta dve najini nekdanji študentki, a po obisku sva bili veseli, da sva se odločili za obisk prav te šole. Večina študentov je prvič prestopila prag podružnične šole in razreda kombiniranega pouka. Vsem nam je bila izkušnja nepozabna, prijetna in tudi koristna. Prevzeli so nas lepota okolice šole, ki poleg tega nudi možnosti za raznovrstne dejavnosti, ter predvsem topel in srčen sprejem učiteljic ge. Alenke Juhant in ge. Petre Knez ter učencev, družinsko vzdušje, navdušujoče poučevanje in motivirano učenje. Študentje so se brez izjeme strinjali, da bi na taki šoli, če bi imeli možnost, tudi sami poučevali.

Vse najlepše vam želim ob izjemnem šolskem prazniku! Naj se še naprej v OŠ Sela slišijo veseli otroški glasovi in naj jo zapuščajo znanja polni otroci z moralnimi vrednotami.

Srečno podružnična OŠ Sela!

Dr. Alenka Rot Vrhovec

SODELOVANJE S KRAJEVNO SKUPNOSTJO SELA IN Z VAŠČANI

PŠ Sela sodeluje s krajevno skupnostjo Sela. Do leta 2015 je bila navada, da je šola ob krajevnem prazniku (16. oktober) pripravila prireditev, ki so se je udeležili predstavniki občine in veliko številno krajanov, ki so pripravili tudi pogostitev. Vendar se je ta tradicija spremenila.

Šola pripravi prireditev ob dnevu mrtvih v sodelovanju z Zvezo borcev Kamnik, Srednja vas in Sela. Ob tem prazniku so naši učenci nastopali pri spomeniku požganih žrtev (do leta 2014) in ob spominski plošči pred šolo Sela (do leta 2022). Predstavniki Zveze borcev ob spominski plošči obesijo venec.

Komemoracija oktobra 2018

S predsednikom KS Sela pri Kamniku poteka sodelovanje predvsem, kar zadeva vzdrževanje reda na šolskem igrišču in v okolici šole. O različnih športnih dejavnostih ter organizaciji medsebojnega druženja ter sodelovanja na prireditvah smo se dogovarjali tudi s športno-kulturnim društvom Sela.

Na spletu si lahko ogledate **dokumentarni film KRAJEVNA SKUPNOST SELA PRI KAMNIKU - IZ BOGATIH KORENIN RASTEMO**, kjer je predstavljena tudi Podružnična šola Sela (o šoli je prispevek od 44:33 do 47:20 minute).

Obisk lovca v juniju 2018

SODELOVANJE Z LOVCI

Sodelovanje z lovci je utečeno, saj nas spremljajo na naravoslovnih dnevih v gozdu v okviru projekta Mreža gozdnih šol in vrtcev. Lovci pripravijo predavanje, ki vključuje tudi videoposnetke, v gozdu na terenu pa poteka iskanje in raziskovanje sledi divjih živali. Učenci imajo možnost ogleda lovske opazovalnice, ki je skrbno varovana. Seznanijo nas z dejavnostmi, s katerimi se srečujejo: revija Lovec, spremljanje premikov divjadi, določanje divjadi za odstrel, pomoč bolnim živalim, krmljenje ptic pozimi ...

SODELOVANJE Z GASILCI

Gasilci povabijo učence na svojo vajo, pripravijo demonstracije. Gasilci – mladinci in starejši člani pripravijo predavanje za otroke in jih povabijo v svoje vrste. V oktobru, mesecu požarne varnosti, si ogledamo gasilski dom, vozila in demonstrativno gašenje požara. Opravimo tudi evakuacijsko vajo. V letu 2012/13 je gasilsko društvo organiziralo brezplačen prevoz naših učencev na letališče Brnik, kjer so si ogledali požarno varovanje.

Tehniški dan z gasilci, 2013/14

Ogled gasilskih pripomočkov, 2022/23

Občasno smo v obdobju od 2012 do 2015 uporabili prostore gasilcev za prireditev, saj se je prireditve udeležilo veliko število krajanov. Petek, 21. 10. 2022, je bil za učence PŠ Sela poseben dan, saj so v času malice v jedilnici vse učence in učitelje presenetili gasilci s sireno in vajo evakuacije. Uspešno so zapustili šolo in se zbrali na zbirnem mestu. Gasilci so iz šolskih prostorov rešili učiteljico Natašo, ki je »ostala ujeta v dimu«. Poveljnik je ugotovil, da je bila evakuacija uspešno izvedena. Skupina gasilcev je učencem

pri gasilnem domu predstavila vozila, pripomočke, orodja in oblačila, ki jih gasilci potrebujejo pri svojem delu. Preizkusili so brizganje curka z ročnikom, sedenje v kombiju in v kabini tovornjaka, težo dihalnega aparata, čelade in še kaj. Polni novega znanja in zagona so se vrnili v šolske prostore, kjer so ustvarjali.

SODELOVANJE S ŠKD SELA

2. 12. 2022 je ŠKD Sela izvedel premiero filma Zaklad v učilnici PŠ Sela. Dogodek je uspešen in prijeten, odziv krajanov pa velik. Po zaslugi ŠKD Sela pa so se učenci PŠ Sela lahko vso zimsko sezono v času odmorov po zasneženih strminah vozili s snežnimi lopatkami.

Snežne radosti z lopatkami, zima 2022/23

Prikaz obrezovanja sadnega drevja, 2015/16

DEMONSTRACIJA OBREZOVANJA SADNEGA DREVJA, ŠOLSKI SADOVNJAK

Demonstracijo obrezovanja sadnega drevja je izvajal g. Tomaž Vrankar. Učence je poučil, zakaj je potrebno obrezati sadno drevje in v katerem letnem času. V jeseni pobiramo sadje, ki zraste v našem sadovnjaku. Nekaj ga pojemo svežega, iz preostalega pa kuharica skuha kompot, ki ga imamo za malico.

Druženje po prireditvi za starše, 2019/20

SODELOVANJE S STARŠI

S starši redno sodelujemo na roditeljskih sestankih in mesečnih govorilnih urah. Vsak oddelek v posameznem šolskem letu izbere svojega predstavnika v svetu staršev.

Pasavček odide z učencem na dom, 2021/22

PROMETNA VARNOST

Ob začetku šolskega leta poskrbimo za povečano prometno varnost. V ta namen povabimo tudi policista, ki posreduje učencem konkretnije informacije o prometni varnosti. Ogledamo si prometno najbolj varno pot. O prometni varnosti se pogovarjamo skozi vse šolsko leto. Šola v ta namen sodeluje v projektu Pasavček, projekt Trajnostna mobilnost, ki spodbuja peš hojo v šolo.

SODELOVANJE Z VDC LOKE

Z varstveno-delovnim centrom Sožitje Kamnik, enota Loke smo začeli sodelovati v letu 2019. Takrat so nas obiskali ter si ogledali generalko decembrske predstave za starše. Žal nam je epidemija za nekaj časa preprečila sodelovanje. Toliko bolj pa smo se veselili skupnega ustvarjanja voščilnic v novembru 2022. Več o dogodku si lahko preberete v sklopu praznovanja na PŠ Sela.

Druženje z VDC Loke, december 2019

ZDRAVSTVENO VARSTVO

Redni obisk za zobno preventivo, 2021/22

Zdravstvene preglede organizira pristojna zdravstvena služba za učence 1. in 3. razreda. Za zobozdravstveno vzgojo skrbi medicinska sestra Sandra Kešpert iz ZD Kamnik, ki občasno prihaja v šolo in poleg poučevanja, kako ohraniti zdrave zobe in skrbeti za ustno higieno, nenapovedano preverja čistočo zob šolskih otrok skozi vse leto. Ob koncu šolskega leta so otroci nagrajeni. Zdravstveno vzgojo v obsegu dveh šolskih ur izvajajo medicinske sestre, v času epidemije so se priključile roditeljskemu sestanku in podale ključne napotke staršem glede higiene njihovih otrok.

SODELOVANJE S TUHINJSKO GODBO

Srajce, hozentregerji, kitke, krila, bosa stopala, ritmi slovenske ljudske glasbe in ljudski plesi – vse to ste lahko videli in slišali v soboto, 26. 11. 2022, ko so selski učenci na povabilo Godbe Tuhinjske doline zaplesali Venček slovenskih. Za učence 3. in 4. razreda je bilo to posebno doživetje, saj še nikoli niso nastopali pred tako velikim občinstvom – polno telovadnico OŠ Šmartno v Tuhinju. Trud na vajah se je obrestoval, saj so s svojimi plesnimi koraki poželi ritmični aplavz. Ponosni smo na vas! Nastop z Godbo Tuhinjske doline so ponovili 26. 3. 2023 na velikonočnem sejmu v Snoviku.

Venček slovenskih in učenci PŠ Sela, 2022/23

DOBRODELNOST

Učenci so svojo dobrodelnost lahko razvijali ob zbiranju starega papirja, izrabljenih baterij, plastičnih zamaškov ipd. Zbran material se vsako leto izroči v dobrodelne namene. Vsako leto učenci v okviru akcije Pokloni zvezek podarijo zvezke za otroke, ki so v finančni stiski. Veliko sočutje pa so izkazali ob stiski v Ukrajini in zbrali veliko količino hrane, zdravstvenih in higienskih pripomočkov.

OBNOVA ŠOLE IN SANACIJE

Pouk v zgornji učilnici, 2022/23

V šolskih letih 2011/12 in 2012/13 je bila opravljena obnova notranjih prostorov: namestitev ograje ob steni stopnic v mlečno kuhinjo, zamenjana so vsa notranja vrata v straniščnih prostorih, v obeh učilnicah ter pisarni. Vsi šolski prostori so pobeljeni. V učilnicah so bile zamenjane luči, ker stare niso ustrezale standardom. Na radiatorjih so nameščeni novi ventili. Stari so se pokvarili. Oboje zunanje stopnice so prenovljene. To je financirala Občina Kamnik. Gospa ravnateljica je financirala beljenje stopnišča v mlečno kuhinjo. Šola ima od leta 2016 plinski rezervoar.

V šolskem letu 2017/18 in 2018/19 je bil opravljen večji poseg glede izboljšave organizacije notranjih prostorov. Ker je bilo v letu 2016 izpraznjeno najemniško stanovanje v zgornjem nadstropju, je šola pridobila dodatno površino za izvajanje pouka.

Konec avgusta 2019 smo kupili novo kuhinjo. Za namene pouka smo pridobili tablične računalnike in tablice. Maja 2023 je šola pridobila novo plezalo.

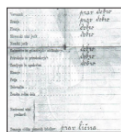

Šport v telovadnici od leta 2019

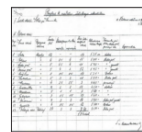
Časovni trak šolstva na Selih

Marijin dom

Šolsko naznanilo

Šolski okoliš

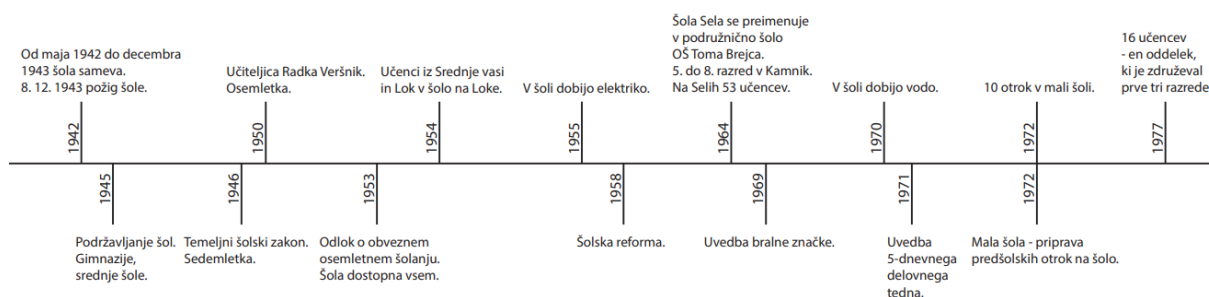
Spričevalo g. F. Hvaleta

Učiteljica Radka Veršnik z učenci leta 1958

Učiteljica Helena Zore, v ozadju šola v šestdesetih

Začetek sodelovanja s pesnikom in pisateljem V. T. Arharjem

Šolsko igrišče

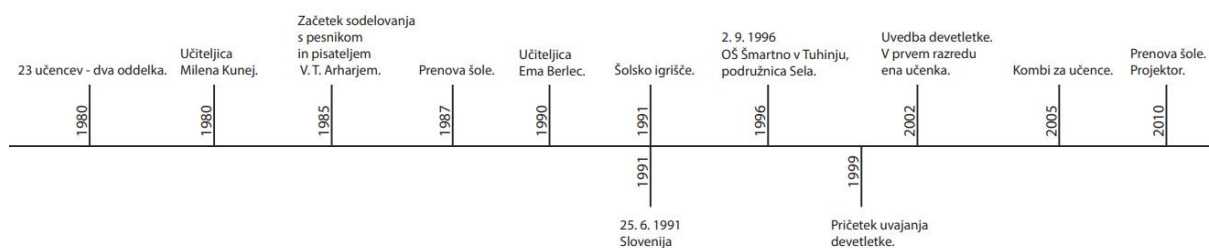
Milena Kunej z učenci (l. 1994)

Ena Berlec in Polona Rovnikar (l. 2009)

Prenova šole

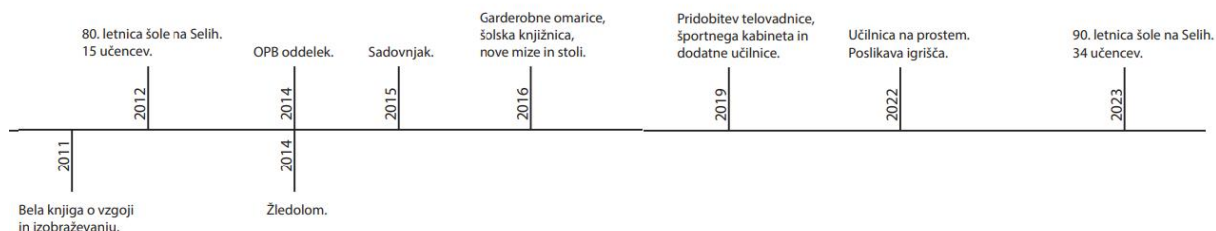
Prireditve ob 80-letnici šole

Učilnica na prostem

Učiteljice in učenci ob poslikanem igrišču

Vtisi vodij šole od šolskega leta 2012/13 do leta 2022/23

Emma Berlec (vodja PŠ Sela v letih od 2012 do 2016)

Spomini pripovedujejo zgodbe

Emma Berlec (učiteljica 1990–2015; vodja šole 2003–2007 in 2009–2015)

Zgodbe, ki jih pripoveduje učitelj o preteklih dogodkih, imajo veliko moč. Kot učiteljica gledam svet skozi oči zmagovalke, saj sem pridobila mnogo življenjskih izkušenj in se ob delu z otroki, z leti prekalila. Vedno sem iskala v ljudeh, stvareh, dogodkih, lepoto in pozitivno energijo. To mi je pomagalo v težkih časih, ko je bilo potrebno reševati težje situacije.

Rada sem bila učiteljica in vem, da bom učiteljica za vedno. Na tej mali, lepi, podeželski šoli sem poučevala 25 let. V vsem tem času sta bila na šoli vedno po dva kombinirana oddelka, prvi in drugi razred ter tretji in četrti razred. Učila sem najmlajše in se od njih tudi jaz ogromno naučila. Pogosto smo bili glasni v razredu in na igrišču, ob igri, smehu, joku ter pripovedovanju zabavnih zgodb iz domačega življenja. Trudila sem se približati malim glavicam, jim omogočiti čim manj stresen odhod iz domačega zavetja, ko so mali, res mali prvošolčki stopili v nov svet, ki se imenuje ŠOLA. Vsakokrat, ko je bilo na razpolago moje naročje, se je vanj zateklo, z malimi stiskami in solzami, dekletce ali fantek, potreben tolažbe.

Tudi med nami učiteljicami je vedno vladalo prijetno, prijateljsko, povezovalno, delovno vzdušje, kar so čutili tudi učenci. Tukaj sem se počutila res domače in ni mi žal niti minute, ki sem jo preživela v šoli na Selih. Če bi ponovila svojo pot poučevanja, najbrž ne bi kaj dosti spremenila.

Prišel je čas, ko je šolska zgradba zahtevala pozornost zase in med letoma 2011 in 2013 je doživela res temeljito prenovo. Potrebno je bilo zavihati rokave, narediti načrte, priskrbeti finance in obnova se je začela. Kakšno veselje je bilo gledati nova okna, vrata, streho, fasado ter vse prenovljene notranje prostore. Okrog zgradbe je bilo veliko prostora in kmalu smo dobili ponudbo za sajenje sadnih dreves, večinoma jablan, nekaj hrušk in češnjo. Srce je

Učiteljici Emma Berlec in Monika Ravnikar Bobnar z učenci, 2012/13

kar prepevalo, ko je občudovalo vso to lepoto. Krajanje Sel in okolice imajo radi svojo šolo, saj so ob šolskih prireditvah, skupnih pohodih, delavnicah, vedno v velikem številu priskočili na pomoč. Nepogrešljiv del šole pa so selski gasilci, s katerimi smo usvajali čisto osnovno znanje o gasilstvu.

Ko sem bila povabljen v šolo kot dolgoletna učiteljica, so privreli na dan spomini na čas, ko sem tukaj poučevala. Kar malo me je skrbelo, kako bom sprejeta, kaj bom vprašana, ali bom znala odgovoriti. Otroci so vedno najboljši opazovalci ter kritiki in ob vstopu v šolo me je objel topel občutek domačnosti, vonj po knjigah in zvezkih, kredi in nepozabni vonj iz kuhinje, ki so ga tudi učenci neizmerno oboževali.

Praznujte učenci, učiteljice, kuharica, starši, krajanje ob častitljivi obletnici. Praznujte pa tudi vsak dan, ker življenje je neponovljivo, in delujte v zavedanju, da ste ljubljene, zaščiteni, dragoceni in pomembni. In vse te občutke ponosite v svet ter gradite svoje življenje v teh lepih spominih.

Nataša Klopčič (vodja PŠ Sela v letih od 2016 do 2018)

Na PŠ Sela pri Kamniku sem kot študentka razrednega pouka na ljubljanski pedagoški fakulteti v drugem letniku opravljala svojo dvotedensko prakso. Vsak dan mi je v učilnici 3. in 4. razreda svoje znanje nesebično predajala učiteljica Milena Kunej.

Kdo bi si takrat mislil, da se bom čez osem let vrnila prav v to učilnico, in sicer kot profesorica razrednega pouka in začela opravljati svoje delo razredničarke in vodje podružnice.

Okolica šole s prostranimi travniki, cerkvico na vrhu hriba in gasilskim domom ob šoli mi je bila neizmerno všeč. Stavba pa je delovala kot malo večja hiša, v kateri je prostor za malo večjo družino. V tej, malo večji hiši, je nastala prav prijetna šolska družina, ki je prepletala vezi otrok in odraslih.

Na PŠ Sela sem poučevala dve leti, in sicer v šolskih letih 2016/2017 in 2017/2018.

Ko sem leta 2016 po obisku v času študija ponovno prišla na PŠ Sela in vstopila v učilnico 3. in 4. razreda, se mi je zdelo, da se je prostor v teh letih povečal. Kot študentka sem namreč vstopala v majhno učilnico, polno otrok, sedaj pa je bila le-ta velika, prazna in hladna. A nič zato, kmalu jo je napolnilo šestnajst nadobudnih otrok in zopet je postala manjša in bolj topla.

Najprej mi je poučevanje v kombiniranem oddelku 3. in 4. razreda povzročalo skrbi, hkrati pa mi je predstavljal nov izziv. »Pri učiteljici Mileni je vse potekalo tako lepo in gladko, tudi meni bo šlo tako,« sem se tolažila. Res je bilo tako, a seveda brez trdega dela ter spodbudnih besed moje najtesnejše sodelavke in prijateljice Alenke ne bi šlo. Prav tako ne bi šlo vse tako gladko brez krepke malice in dišeče kave, ki jo je z ljubeznijo pripravljala naša Olga. Seveda pa je za kakovostno delo potrebno dobro in usklajeno medsebojno sodelovanje z vsemi sodelujočimi na šoli in tako je tudi bilo. Prav vsakemu posebej sem hvaležna za vsakršno pomoč, ki sem jo potrebovala kot nova vodja šole.

To šolsko leto je bilo prepleteno z izzivi, saj smo na novo načrtali majhno knjižnico na šolskem hodniku, prereševali smo varne in manj varne šolske poti, vedno pa smo z izvirno in letnim časom primerno dekoracijo šole poskrbeli za njen prijazen izgled navzven, saj se je tako že od daleč videlo, da je ta, malo večja hiša, namenjena šolski družini.

Leto kasneje se je pojavila ideja o ureditvi šolske telovadnice v zgornjih prostorih, dobili smo tudi nove mize v jedilnici. Pripravili smo pester božični sejem za starše in druge obiskovalce. Iz malce toplejšega dela leta pa se spomnim dveh enkratnih pohodov z

Učiteljica Nataša Klopčič med učenci, 2016/17

otroki, na katerih smo doživeli neverjetne izkušnje, ki si jih bomo zapomnili dolgo časa. To je bil pohod na Rožiški vrh ter krožni pohod od šole preko vasi in gozdov do Snovika ter nazaj. V toplejši mesecih smo se zelo pogosto posluževali tudi pouka v naravi, kar je pripomoglo k boljšem razumevanju neznanih vsebin ter seveda motivaciji.

V letu 2018 sem se morala od svojih enaindvajsetih učencev predčasno posloviti ter predati vodenje sodelavcu Mitju, saj sem kmalu dobila nov naziv v svojem življenju - mati.

Podružnični šoli Sela pri Kamniku želim še naprej takšno srčno notranjost kot tudi prelepo zunanost.

Držite krmilo, ne le, ko je morje mirno, temveč tudi, ko je razburkano.

Mitja Lukner (vodja PŠ Sela v letih od 2018 do 2021)

V šolskem letu 2014/2015 se je na Selih odprl oddelek podaljšanega bivanja in takrat sem tudi pričel s svojim delom na podružnici. Spominjam se, da je bilo na šoli 23 učencev. Zanimanje in vpis sta s pridobitvijo oddelka podaljšanega bivanja rastla. Leta 2017 sem prevzel vodenje podružnične šole. Takrat je šolo obiskovalo že 35 učencev. Med šolskimi počitnicami, v letu 2018, smo skupaj z občino pričeli prenovo šole. Marca 2019 je bil za šolo prav poseben praznik, saj se je odvijalo odprtje prenovljenih prostorov. Lesen strop smo nadomestili z armirano betonsko ploščo, tako smo v prvem nadstropju pridobili novo telovadnico, shrambo za spravilo športne opreme in prostor za dodatno strokovno pomoč. Asfaltirala se je tudi ploščad pred šolo, s katero smo pridobili nekaj novih parkirnih mest. Menjala se je ograja na zunanjem igrišču. Otroci, so do takrat telovadili kar na hodniku šole, po sanaciji pa imajo bistveno boljše možnosti za izvedbo športne vzgoje. Tudi šola je takrat prispevala sredstva za nakup novih športnih pripomočkov.

Učitelj Mitja Lukner (desno), 2018/19

Pouk na Selih je bil vedno zelo kakovostne, saj majhnost šole učiteljem omogoča bolj individualen pristop kot na večjih šolah. Dobro smo sodelovali s krajevno skupnostjo, gasilskim društvom, ŠKD Sela in s starši. Sam imam podružnično šolo Sela v zelo lepem spominu. Odlično smo se razumeli z zaposlenimi in vzpostavili odprt odnos s starši otrok, ki so šolo obiskovali. Vedno sem rad prihajal v službo, saj so bili otroci zelo srčni, vljudni, prijazni, radovedni, sproščeni, ... Delati z njimi je bilo prijetno in vedno zanimivo, veliko sem se tudi sam naučil od njih. V tem obdobju sem dobil odlične izkušnje za nadaljnje delo, za kar se ob tej priložnosti tudi vsem zahvaljujem. Vodstvu in zaposlenim želim, da bodo še naprej tako s srcem opravljali delo in predajali svoje znanje prihodnjimi mladim intelektualcem. Staršem, učencem in vsem bodočim učencem pa bi rad sporočil, da so lahko ponosni in hkrati srečni, da imajo v svojem kraju tako kakovostno šolo, z učitelji, ki svoje delo opravljajo kot poslanstvo. To je danes redko, zato bodite ponosni in cenite, kar imate.

Intervjuji

Intervju z dolgoletnima učiteljicama Mileno Kunej in Emo Berlec

V torek, 28. 2. 2023, smo medse povabili nekdanji dolgoletni učiteljici Emo Berlec in Mileno Kunej. Pripravili smo čajanko. Na dogodek smo se začeli pripravljati že nekaj tednov pred njunim prihodom, saj so učenci pri dramskem krožku z učiteljico Petro Knez pripravili vprašanja za intervju. Učenci so prinesli v šolo vsak svojo skodelico, da je bila čajanka res pristna. Nekaj jih je prineslo tudi piškote in pecivo. Učenke 4. razreda Tjaša, Eva in Tea so postavljale vprašanja učiteljicama, prav tako pa so se vključevali tudi ostali učenci ter spontano spraševali, kar jih je zanimalo. Učiteljici sta doživeto in s karizmo delili svoje spomine ter nam pričarali selsko šolo izpred dvajsetih, tridesetih let. Med intervjujem smo si privoščili odmor. Takrat smo pili čaj ter se posladkali s piškoti in pecivom. Učenci so bili navdušeni, da sta učiteljici poznali njihove starše in domače. Mnoge med njimi sta namreč poučevali.

Hvala učiteljicama Emi in Mileni, da sta s svojim obiskom obogatili življenja naših učencev. Vsekakor so se razveselili tudi sladkih priboljškov, ki jih v šoli niso vajeni. Čajanka je bila prijetna in z veseljem jo bomo še kdaj ponovili.

Želimo vam prijetno branje intervjuja.

Čajanka z učiteljico Emo in Mileno, 2022/23

Kdaj sta pričeli z delom na podružnični šoli Sela?

Milena: Na Sela sem prišla učiti leta 1981. Pozimi je bilo res mrzlo. Bilo je tako mrzlo, da so na koncu prstki na rokicah in nogicah zmrznili. Tukaj je bila ena velika zelena peč, ob kateri smo se grelji vsi, vse ostalo v učilnici je bilo pa mrzlo. Stekla so bila čisto zaledenela, nismo čisto nič ven videli.

Emo: No, jaz sem pa prišla dobrih devet let kasneje, leta 1990. Takrat je bila pa že centralna kurjava, na drva sicer. No, glede drv pa so učenci v okviru družbeno koristnega dela ali pa delovne akcije, kot se je temu reklo, morali drva, ki smo jih od nekoga dobili, znositi v klet. Naredil so kolono in so si podajali drva. Bili so pridni. In smo se tako grelji. Okna so bila slaba, zato je pihalo notri. Ampak, vse je šlo. Učenci so bili kdaj mokri, smo dali malo po radiatorjih hlače pa nogavičke, pa tudi čevlje pod radiatorje, da smo to posušili, ker so večinoma v šolo hodili peš.

Milena: Tako, peš so hodili. Tudi od daleč, iz Bele Peči, Poljane, Sovinje Peči, kar je kar daleč. Vsi peš. Je kdo iz Sovinje Peči? Iz Bele Peči? No, od tam so peš hodil, danes vas pa kombi pripelje. Ko so včasih od tam prihajali peš, in sicer jeseni, pozimi in spomladi, so bili pogosto vsi mokri in kot pravi kolegica Emo, so slekli vsa oblačila in potem smo to sušili. Včasih, ko še ni bilo centralne, smo to kar pri peči na stolih sušili.

Blaž: A potem so bili kar brez oblačil?

Učiteljici: V majčkah in gatkah ali pa so oblekli telovadno opremo, če so jo imeli. Rezervna oblačila smo imeli tudi v šoli, če je kdaj kdo pozabil, in tako so bili učenci v suhem. Ja, glede drv, pa vam morava

povedati še tole. V te zelene peči na drva so učenci sami prinašali drva, sami so jih spravili v drvarnico in tudi sami so ponje hodili. Reditelja sta imela posebno škatlo in sta šla po drva in so bila drva ob peči, zadolžena pa sta bila tudi, da sta nalagala drva v peč. Če sta pozabila, smo morali pa znova zakuriti. Naša kuharica Ana je pa že zgodaj zjutraj, ob pol petih, prišla, da je zakurila, da je bilo toplo. Učiteljice smo pa dale na ogenj, ko smo prišle.

Koliko so imeli učenci takrat počitnic?

Milena: Mislim, da je bilo počitnic enako kot zdaj, samo zimske počitnice so trajale dva tedna, ne tako kot zdaj, pa v času majskih počitnic smo bili doma samo za praznike, tako kot vsi ostali zaposleni delavci. Ni bilo cel teden, tako kot je zdaj. Če bi pa prešteli proste dni, pa bi bilo približno enako kot sedaj.

Em: Še prej, preden sem jaz prišla, pa je pouk potekal tudi v soboto. Takrat, ko sem jaz hodila v šolo, so bile še sobote, potem pa ne več.

Ali so učenci imeli v šoli malico? Kaj je bilo za malico?

Em: Za učence je bila v šoli organizirana malica, vendar je bilo nekoliko drugače kot sedaj. Recimo, mleko je pripeljal en kmet in ga je potem nalival v lonec, ki je bil pripravljen na stopnicah. Tega je kuharica skuhala, dodala je mlečni zdrob ali mlečni riž. Včasih je bila pa še pašteta ali kak drug namaz, ki ga je kuharica namazala na kruh in kaša. Smo se pa tudi sami znašli: šli na Markovo. Pri Zavasnikovih so imeli sadovnjak sliv in mi smo te slive obirali, prinesli v šolo, oprali in skuhali v šoli v marmelado, potem smo pa to marmelado jedli. Na kruhu. In zelo je bla dobra.

Milena: No, prva leta mojega poučevanja na Selih je kruh pekla soseda. Gospa Štefka, ki je že pokojna, je kruh pekla za šolo in je potem te hlebce v šolo nosila, kuharica jih je pa potem narezala in dala za malico. Mleko pa je, tako kot je že kolegica povedala, vozil iz Žubejevega en ata, s traktorjem, ne z avtom, zadaj je imel veliko kanto za mleko.

Em: Naj vam povem še en hec. Pripravljali smo neko prireditev in jaz sem zvečer še nekaj delala. Zunaj ni bilo luči, vse je bilo zaklenjeno, lonec za mleko je bil na stopnicah, luči so bile pa že pogašene. Hitela sem po stopnicah in sem prevrnila lonec in se je razbil. Bil je sicer prazen. Tudi take stvari so se dogajale.

Milena: Naj pa jaz še eno anekdoto povem. Jaz sem tudi živela tukaj nad šolo, kjer imate vi zdaj telovadnico, je bilo včasih stanovanje, in sicer spalnica, dnevna soba pa kuhinja in še ena soba. In ko sem jaz zvečer okrog šole hodila, priteče punčka. Jaz jo gledam, ona gleda mene. Imela je torbo in reče: »Učiteljica, a ste že začeli?« In jo vprašam: »Kaj pa bi naj začeli?« Deklica pa me vpraša, ali je že pouk. Bil pa je večer, ura je bila tam 18h, 19h. Seveda takrat kombi ni vozil. Deklica je šla popoldne spat in ko se je zbudila, ni vedela ali je jutro ali večer. Vzela je torbo, nikogar ni bilo doma, in s torbo je prišla v šolo, ker je mislila, da je jutro in se je prestrašila, da je zamudila pouk, ker nikogar ni bilo pred vrati. No, potem sem jo j peljala domov in čisto je bila zmedena. Take stvari so se tudi dogajale. Čudne, res.

Ali so učenci imeli v šoli kosilo?

Milena: Ne. Ko sem začela učiti kosila še ni bilo v šoli, proti koncu moje kariere pa so začeli voziti kosila iz matične šole v Šmartnem. Prej tudi podaljšanega bivanja ni bilo. Včasih smo morale otroke kar poditi domov, ker niso hoteli. Včasih so mame celo klicale, naj jih pošljemo domov. In smo jim morale obljubiti, da bomo naslednji dan nadaljevali. Pogosto niso hoteli ne z igrišča in ne iz šole. Radi so bili v šoli.

Blaž: Ko ste bili na igrišču, a so bili goli in žoge?

Milena: Ja, goli in žoge so bili. Ko so igrišče naredili, smo tudi žoge imeli. Žoge smo imeli, že preden smo imeli igrišče. Imeli smo tudi kakšno kozo in konja, da smo skakali. Tudi vaša učiteljica Nataša ve, da kakšen delček športne vzgoje smo pa vseeno imeli. Smo se znašli in malce prostora naredili, mize smo dali na stran in imeli športne aktivnosti v razredu ali pa na hodniku. Prilagajali pa smo se tudi vremenu.

Ali ste med poukom zahtevali tišino?

Em: Ja, seveda smo jo zahtevali, sicer bi bilo zelo težko delati. Saj učenci ne bi toliko motili učiteljice kot drug drugega. Tudi takrat sta bila dva razreda skupaj. Če en razred dela, drugi pa klepeta, je to nemogoče. Ko učiteljica dela z enim razredom, mora biti drug razred zaposlen, da lahko dela. Sploh je pa bilo težko v kombinaciji prvega in drugega razreda v začetku šolskega leta do decembra, saj so bili učenci prvega razreda še neboljani, niso še veliko vedeli, v bistvu so te rabili, malo manj kot vsako sekundo, učenci drugega razreda so bili pa tudi dejansko še majhni ne. Je bilo zelo težko v prvem in drugem razredu, vsaj v začetku, tako zaposliti, da bi lahko povsem samostojno delali.

Milena: No, potem v tretjem in četrtem pa moram reči, da problemov z umirjanjem ni bilo. Včasih se je kakšen našel, ki je izstopal, večinoma pa ne. Res so bili pridni. Kogice iz Kamnika so mi razlagale, kako jih morajo miriti, da lahko delajo. Tega pri nas ni bilo, res ne. Sploh pa vam moram povedati, da sem prvo leto svojega poučevanja tukaj, samo presenečeno opazovala, kako so tretješolci, ko so četrtošolci še nekaj delali, sami pa so z delom že zaključili, vzeli Cicibana, Kekca, ki smo ga takrat še imeli in se tako sami zaposlil, ko so svoje delo opravili. Sploh nisem mogla verjeti, da je to možno. Ko sem bila v Ljubljani na šolah na praksi, je bilo tam je bilo grozno. Tam je bil tak živžav, da nas je bilo več in smo komaj mirile učence, tukaj je bil pa tak mir, da sem mislila, da sem na počitnicah, pa čeprav je bila kombinacija. Kako so to res bili pridni, moram reči, zelo.

Em: Tako, kot ste vi danes.

Učiteljica Nataša: Jaz se pa najbolj glede malice spomnim, da smo z mleka vedno najprej smetano odstranili. Najbolj se pa spomnim, ko smo imeli za malico puding z malinovcem. Zdaj v šoli ne pripravljajo več domačega pudinga. Mi smo ga imeli velikokrat. Vi dobite zdaj že narejenega, v lončku, včasih ga je pa kuharica skuhalo.

Milena: Olga, se spomniš, ko si našla paličnjaka? Naj vam povem to prigodo. V četrtem razredu smo imeli v terariju paličnjake. Veste, kaj so to paličnjaki? Potem pa ne vem, kako, ampak nam je ušel, in sicer v petek. Smo ga iskali in ga nismo našli in smo gospe Olgi povedali. Olga, ti pa lahko poveš, kako je bilo, kako si se ustrašila, ko si ga našla. Paličnjak ima namreč varovalno barvo in ne veš, kaj primeš. Se ne spomniš, Olga? Pa miško smo tudi enkrat imeli, no, pravzaprav večkrat. Mi, prav v tej učilnici. Tu je bila ena luknja in je iz kleti gor prišla. Kadar ni učencev, takrat so miši v šoli, ste vedeli to? Vse preberejo in vse vedo.

Žan: Od kod je pa ta gospod doma, ki je mleko vozil?

Učiteljica Nataša: Ta gospod je iz Žubejevega, je pred 14 dnevi praznoval 90 let.

Kaj ste storili z otrokom, ko je bil ta poreden?

Milena: Jaz sem imela eno posebno nalogo. Največkrat so bili tisti, ki so bili poredni, moji pomočniki. Šel je in mi pomagal in mi kaj naredil. Ali pa je bil spredaj in če sem jaz morala iz učilnice, je bil on tisti, ki je moral poskrbeti za mir oz. priti povedat, če je kdo kakšno lumparijo počel ali pa hotel s svojega mesta. Ni šel v kot, bil kaznovan, to sploh ne, ampak bil je z mano. Meni je pomagal in je delil zvezke, kaj prinesel, odpiral okna, da smo prezračili, pobral liste, če smo pisal kontrolno nalogo, mi kakšen

svinčnik ošilil. Tako, da je bil pri meni. Bil je moj pomočnik ali pa pomočnica. Tudi deklice so bile včasih živahne. Da bi koga kaznovali ali pa da bi kdo nagajal namerno, to pa ne.

Em: Pa tudi zelo zelo porednih otrok sploh ni bilo, ker je bilo tako razgibano tukajle gor, da smo malo šli ven tudi sredi pouka. Ko so bili otroci nemirni, smo šli malo na igrišče, kakšen krog naredili, potem smo šli nazaj v razred in se je tudi tako dalo. Nihče ni bil tako kaznovan, da bi ga topli, pa z ravnilom, v kot pošiljal in ne vem kaj še vse.

Milena: Kolegica, ki me je nadomeščala, ko sem bila na porodniški, je, ko so bili nemirni in ji nagajali, učence kaznovala tako, da je prišla svoje ključke avta in jih vrgla enemu učencu v glavo. Nama tega ni bilo treba. Saj tudi ne bi tega naredile. Ona je pa tudi hitro izgubila službo.

Koliko učencev ste imeli najmanj v razredu?

Em: Jaz sem imela štiri. Ja, to je bil čas devetletke. Ko se je začela devetletka, je bila v prvi razred vpisana le ena deklica, in sicer Resnikova Klara. Leto kasneje so bili pa trije učenci, tako da so bili dejansko v kombiniranem oddelku 1. in 2. razreda le 4 učenci. To je bilo rahlo dolgočasno oz, kar precej.

Milena: Ja, v bistvu v tretjem in četrtem razredu je šla skozi tisto obdobje samo ena učenka in je zato imela individualni pouk, pa še nacionalni preizkus znanja se je takrat prvič uvajal v šolo in je ona imela takrat vse plastificirano, vse zastraženo, jaz sem pa rekla, kaj bomo zdaj eno stražili. Pa še tako je bila pridna, itak same petke.

Kaj Vam je bilo pri vašem delu najbolj všeč?

Milena: Meni je bilo najbolj všeč delo v razredu. Delat z učenci, najmanj pa mi je bilo všeč pisanje priprav. Delati z učenci, sploh pa, kolegica Ema je bila kot mamica v prvem in drugem razredu. Ker ima tudi takšen čut, da je znala te otročke pritegniti in jih motivirati. Mi, potem v tretjem in četrtem, smo pa že malo bolj resno začeli, ne? Več je bilo snovi, več je bilo predmetov itn., pripravljali smo različne projekte –Domač kraj, Domača hišna imena, izdajali smo tudi glasilo Mamutki. No, tukaj so sodelovali tudi prvošolci in drugošolci s svojimi viri, ki so jih zmogli v tistem času, tako da delo z učenci, to je najlepše, kar lahko delaš. In bi bila še enkrat učiteljica.

Em: Ja, to je tako, prvošolci in drugošolci so mlajši, pridejo od doma in je kar malo hudo včasih. Pa jokajo, ne vem, ali prvošolci še kaj jokate? Takrat je potrebno koga v naročje vzeti in hkrati izvajati pouk, včasih sem pač govorila in imela otroka v naročju, če me je potreboval. Tako je bilo. Dejansko je bilo za male otroke res težko, ko so prišli v šolo, stran od vseh. Ena mamica je morala sedeti zunaj na hodniku, ker otrok ni hotel biti v šoli in to je trajalo kakšnega pol leta.

Kaj ste delali, ko ste otroke peljali ven na svež zrak?

Milena: Ko še ni bilo igrišča, smo na travnati površini, ko smo se dogovorili s sosedom, igrali med dvema ognjema. Veliko smo se tam igrali, ko je bilo igrišče, smo igro preselili na igrišče. Drugače smo pa raziskovali. Četrtošolci, saj veste, imajo naravoslovje in tehniko, prej je bila pa narava in družba in ta predmet vključuje ogromno poglavij, ki se nanašajo na naravo. In zakaj ne bi imeli pouka v naravi, če jo imamo pred nosom? In smo šli tule po tej potki v gozd. Učenci so dobili učne liste in so potem raziskovali v skupinah. Potem so prinašali stvari tudi v razred, imeli smo razstave, marsikaj smo počeli. Zanimivo je bilo.

Ali ste se z učenci tudi šalile?

Obe: Ja, itak. Saj se moraš. Malo smo se tudi pohecali.

Em: Spomin se, da se je občasno zgodilo, da je nastal v učilnici nemir in hrup. Pa pri tem nimam v mislih, da bi bili učenci poredni. In sem ugasnila luč. In so me učenci gledali. In sem jo prižgala nazaj. Hahahaha. Spet ugasnem luč - tišina. In potem smo to nekajkrat ponovili. Luč prižgem in ugasnem in potem ugotovim, da je to prav fino, da se v šoli tudi malo hecamo. Da to ni nič hudega. Tako je bilo.

Koliko časa sta delali na tej šoli?

Milena: Jaz sem delala 30 let.

Em: Jaz sem tukaj učila 25 let, prej sem delala v Kamniku v Cirusu, potem v Šmartnem in končno sem prišla sem. In sem tukaj zaključila.

Milena: Jaz sem pa 30 let tukaj učila, potem 10 let v Šmartnem in sem v Šmartnem zaključila.

Kakšno je bilo včasih ocenjevanje?

Em: Veste, ne ocenjujemo otrok vedno samo po tem, kakšne imajo ocene. Otroci so lahko tudi drugače pridni. Delavni, marljivi, pomagajo, vztrajni, poslušajo ... tudi to je pomembno, ne samo ocene, tiste številke. V prvem in drugem razredu imate še vedno opisno oceno, ane? Ko se je začela opisna ocena, smo bili vsi prestrašeni, kaj pa sedaj. Ne bomo mogli dajati več številčnih ocen. In še potem, ko se je začelo, nam ni bilo jasno, ali otrok kaj zna, ali ne zna nič, ali tam samo piše, da obvlada seštevanje do 10 in bilo je zelo težko. Začetki so bili zelo težki. Če si znal šteti do deset in računati do deset, si dobil 5. Ko je bila pa opisna ocena, je bilo pa tam napisano; Sešteva do 10. Bilo je tudi težko za starše, ker niso vedeli, kaj zdaj to pomeni.

Milena: Ja, ker so šli oni skozi sistem številčnega ocenjevanja, so si lažje predstavljali, kaj pomeni imeti matematiko tri ali pa pet. Za tri znaš dobro, za pet znaš pa odlično tako v besedi. Tudi tretješolci so bili nekaj časa ocenjeni opisno, potem pa ponovno številčno. Z besedami je kolegica zapisala, ali otrok zna napisati razglednico ali pa voščilo. Ali če zna brati.

Em: To je bilo učenje, tudi mi smo se morali učiti. Ni šlo drugače.

Ali so učenci redno hodili k pouku?

Em: Ja, seveda so hodili redno, ker je pač šola obvezna. Učenci so manjkali le takrat, kadar so bili bolni, drugače so pa vedno hodili. Najprej so vsi hodili peš, potem se je pa kmalu uvedel šolski kombi, da je vozil samo oddaljene, se pravi tiste, ki so bili nad 4 km oddaljeni od šole. Zdaj vozi skoraj vse, včasih pa je vozil samo te, ki so dlje, to pomeni Trobelno in višje gor. Spodnji del pa ni bil upravičen do prevoza, saj je bilo premalo kilometrov in so šli peš. Pa čez Zahribje so hodili, ne vem, ali kdo pozna. In so zraven na poti še uživali.

Milena: Gospa, ki je pa pred nama tukaj učila, Radka Veršnik, ki je lansko leto umrla, stara čez 90 let, nama je povedala, da pa v času njenega poučevanja učenci niso hodili v šolo redno. V tistem času po vojni in tam do 70. let, saj so jih starši zadržali doma, zato da so pomagali na kmetiji. Če je bilo seno za spraviti, so morali otroci grabiti in domov odvažati. V šolo so hodili samo dvakrat na teden. Potem, v tem času, ko sva bili midve, so pa redno hodili.

Kateri šolski predmeti so bili v času vašega poučevanja?

Milena: Za časa mojega poučevanja je bila prav tako matematika, slovenščina, športna vzgoja, likovna vzgoja, glasbena vzgoja, samo naravoslovje se ni reklo naravoslovje in tehnika, tako kot vi danes rečete, ampak je bila narava in družba, tako se je poimenoval ta predmet in tako je pisalo na učbenikih. Sicer vsebina ni bila popolnoma nič drugačna. Vsebina je bila namreč ista. Pri družbi smo se pogovarjali o družbi, o ureditvi v določenem sklopu, od mesta, vasi, države, Panonski svet itn. Mogoče so se določene

stvari spremenile z uvedbo devetletke in se pomaknile v 5. razred, ker prej smo spoznavali vse naravne enote Slovenije, od Kraškega sveta, Panonskega itn. že v 4. in se je potem pomaknilo v 5. Ostalo pa je ostalo isto. Pa tudi če gledam zadnjih 10 let, se mi zdi, da je bila tudi matematika prej v 4. razredu bolj zahtevna, kot je sedaj, oz. več je bilo besedilnih nalog in večji je bil obseg računanja. Nič drugačno, mogoče na določenih področjih celo malo težje kot sedaj.

Intervju z nekdanjima učencema PŠ Sela

Izkušnje učencev na PŠ Sela se skozi čas spreminjajo. Učenci PŠ Sela so v letu 2022/23 v okviru kulturnega krožka pod mentorstvom učiteljice Alenke Juhant pripravili vprašanja za intervju z nekdanjima učencema PŠ Sela. Intervju je izvedla učiteljica, izbrala pa je starostno in izkušnjsko zelo raznolika učenca.

Rozalija Pestotnik

Prva je **92-letna Rozalija** *PŠ Sela v septembru 1993*

Pestotnik iz Kostanja, rojena v Studencah, ki je PŠ Sela (občasno) obiskovala v obdobju od 1938 do 1940, ko se je začela 2. svetovna vojna.

Drugi pa je **16-letni Blaž Poljanšek** iz Bele Peči, ki je PŠ Sela obiskoval od 2013 do 2017.

Oba sta se z veseljem odzvala vabilu na pogovor in z nami delila svoje izkušnje, ki sta jih pridobila v času šolanja in odraščanja na PŠ Sela.

Blaž Poljanšek

1. Koliko je bilo učencev na šoli in v razredu?

Rozalija: Takrat nas je bilo še bolj malo, tudi obiskovanje šole ni bilo obvezno. Nekateri so le tu in tam prišli k pouku, enkrat tedensko. Po spričevalo sploh nisem šla. (smeh) Jaz sem zelo malokrat prišla, ker ni bilo nikogar doma, ki bi delal. Jaz imam pa sedaj odsluženo. (smeh)

Blaž: Ko sem jaz obiskoval podružnično šolo, nas je bilo okoli 30 učencev na celi šoli. Ko sem bil v prvem razredu, nas je bilo v razredu 8. 5 je bilo nas prvošolcev, drugošolke pa so bile samo 3.

2. Koliko let je bilo treba hoditi v šolo?

Rozalija: Štiri leta je trajala šola na Selih, več ni bilo treba. V šolo sem šla, ko sem bila stara sedem let – leta 1938. Potem sem dve leti hodila, nato pa se je leta 1940 začela vojna.

Blaž: Štiri leta sem hodil sem na Sela. (smeh)

3. Kako ste bili oblečeni?

Rozalija: Otroci so bili takratnim skromnim časom primerno oblečeni in obuti. Malo boljša oblačila so imeli, kot so jih nosili doma za delo in nekoliko slabša kot tista za k maši. Večinoma so bili otroci iz družin z več otroki, ki niso bili istočasno pri pouku in ko je prvi od otrok končal pouk in šel proti domu, se na pol poti srečal s sestro ali bratom in mu predal čevlje, da je bil potem tisti, ki se je odpravljal v šolo, obut. Oni drugi, ki se je vračal proti domu, pa je svojo pot nadaljeval bos, saj včasih otroci niso imeli vsak svojih čevljev, kaj šele da bi imeli več parov čevljev, kot jih imajo danes. Doma so povečini hodili bos, za šolo pa so si poleg obutve tudi kakšen kos oblačila menjali po poti.

Blaž: Najpogosteje sem oblekel kavbojke, sicer pa kar je mami pripravila. (smeh) Za športno vzgojo pa smo oblekli kratke hlače in majico.

4. Koliko učilnic ste imeli?

Rozalija: Dve učilnici sta bili ena zraven druge. Saj jaz sem v drugem razredu nehala. Naučila sem se črke in števila, pa še tisto ne v celoti, ker je nastopila vojna.

Blaž: Dve učilnici smo imeli in dostikrat smo se učili kar na hodniku, kadar smo imeli delo po skupinah. Zapirali smo se tudi v vetrolov in smo se tam učili. Ko sem končal drugi razred, smo uporabljali tudi drugo nadstropje za skupinsko učenje. Večkrat smo se tudi ločili, npr. četrti razred je imel pouk v učilnici, tretji pa v zgornjem nadstropju.

5. Kdaj ste se učili, ko je bila vojna?

Rozalija: Med vojno nas je Pehkova Tončka malo učila pr' Pehk'. Med vojno je bila šola požgana, zato je doma učila. Mi smo šli k njej, nekaj nas je bilo. Mislim, da sem šla dvakrat. Potem se je pa poučevalo po vojni leta 1945. Prišla je učiteljica Ratka, sedaj je že pokojna, pr' Štajerc. K pouku so hodili zjutraj in še popoldne. Tako je bilo, ker je vse zastalo. Vsi tisti so šli v šolo, ki med vojno niso mogli.

6. V katerem razredu ste šli v šolo v naravi?

Rozalija: (smeh) Je sploh ni bilo! Samo enkrat se spomnim, da smo šli v Kamnik na Žale, potem smo pa tam, kjer se gor peš gre, pri vlakih malo sedeli. Tako pa, da bi kam šli – v naravo in kje drugje prespali z učitelji, šli na pohod – ni govora.

Blaž: V tretjem razredu smo teden dno hodili v terme Snovik na plavalni tečaj. Izgledalo je tako, da smo se vsako jutro odpeljali v Snovik in se nato popoldne vračali. Šolo v naravi sem doživel kasneje, v petem razredu, ko nisem bil več na Selih. Takrat smo šli v Umag. V šestem razredu smo šli smučat na Roglo, tabor nam je v 7. razredu odpadel zaradi epidemije.

7. Koliko dni ste imeli počitnice in kdaj in če ste jih sploh imeli?

Rozalija: Poleti so bile počitnice, ker je bilo delo na polju. Pa jeseni, ko smo krompir orali, in smo ga otroci pobirali.

Blaž: Počitnice smo imeli tako kot sedaj: jesenske, novoletne, zimske, prvomajske in poletne.

8. Kdaj ste morali priti v šolo in kako?

Rozalija: Ob osmih. Peš smo šli v šolo, doma smo pa delali. Iz Studenc sem hodila. Vsi smo hodili peš. Kje pa, kombija ni bilo!

Blaž: Prihajali smo tako, da smo bili pravočasno pri pouku, ki se je začel ob 8.20. Včasih sem celo leto hodil na preduro, ker se mi je takrat še dalo vstajati (sedaj se mi ne da več) in je kombi takrat prišel pome. Kombi je vozil vse otroke, mene in vse ostale – s hribov in iz doline. Tisti, ki so bili blizu doma, so prišli peš, nekatere pa so pripeljali starši v šolo, če so imeli to možnost.

9. Koliko časa je trajal pouk?

Rozalija: Cel teden, samo v nedeljo ne.

Blaž: Največkrat po 5 šolskih ur, kar pomeni, da smo zaključevali ob 12.40. Včasih smo imeli kakšno uro več, npr. ko smo imeli pevske vaje – bile so v preduri ali pa potem 6. šolsko uro. Imeli smo tudi možnost obiskovanja plesnih vaj. Sicer pa od ponedeljka do petka.

10. Kdaj ste šli iz šole?

Rozalija: Ob poldne enkrat se mi zdi, nič prej. Ko smo šli iz šole domov, smo hodili vsi otroci skupaj. Med potjo je prišlo do kakšne pretepa, tudi fanti in puncami. Prepirali so se pa zaradi izzivanja, kateri fant ima katero punco in katera punca ima katerega fanta. Drug drugemu smo nagajali. Nekateri so skupaj potegnili, nekateri so bili pa tepeni.

Blaž: Odšli smo ob 12.40 oziroma takrat, ko je kombi odpeljal v našo smer.

11. Kaj ste se učili?

Rozalija: Poštevanko smo se učili, brati in pisati. Ne tako kot sedaj – za cel svet jih učite. Preveč jih učijo sedaj. Tisto bi morali učiti, kar bo otroku pomagalo v življenju. Marsikdo mi je rekel, kako sem brihtna in zakaj me niso v šolo naprej dali študirati.

Blaž: V prvem razredu se mi zdi, kot da smo se le igrali, čeprav smo se seveda tudi učili. V drugem razredu je bilo igranja manj in smo tudi že resno delali. Tretji razred pa je bil zahtevnejši – znali smo vse črke – tiskane in pisane. Začeli smo s poštevanko. Spomnim se, da je bil na steni velik plakat, na katerem je bila urejeno napisana poštevanka. V četrtem razredu smo bili pa »ta veliki« na šoli in smo se pridno učili.

12. Ali ste se učili črke?

Rozalija: Seveda, sem pa črke komaj poznala, še to ne vseh, ko sem nehala hoditi v šolo. Začela se je namreč vojna.

Blaž: Ja, seveda, že v prvem razredu smo se učili velike tiskane črke.

13. Ali ste se učili števila do 100?

Rozalija: O, ja, to pa. Štet pa znam. (smeh) Šteli smo denar in uro smo tudi imeli.

Blaž: Ja, tudi števila do 100 smo se učili. Sedaj pa že vse znam prešteti in izračunati. Vse tiste bilijone. (smeh) Ko smo enkrat znali števila do 100, smo bili očarani. Potem smo hitro ugotovili, da se urejenost števil ponavlja. Ampak število 100 je bilo res posebno doživetje.

14. Ste se učili kak tuj jezik in kako vam je šlo?

Rozalija: Učili smo se nemško. Za tisto učiteljico sicer ne vem, ali je govorila nemško, učili smo se pa jo. Kakšno majhno reč še danes zastopim po nemško.

Blaž: Angleščina meni nikoli ni šla dobro. V tretjem razredu se še ni ocenjevala, v četrtem razredu pa sem jo imel 3 ali 4. Ampak pri testu je bilo treba za takšno oceno tudi malo pomoči ... (smeh) Meni se je angleščina vedno težka zdelo. V prvih letih se mi je zdelo kar privlačna – učili smo se barve, števila. Naučil sem se na pamet in sem bil uspešen. V višjih razredih je bilo težje. Opažam pa, da tisti, ki so veliko za računalnikom ali gledajo televizijo, jim gre angleščina zelo dobro. Jaz sem pa rad veliko v naravi in delam, zato ne slišim veliko angleščine in mi je težja.

15. Ste smeli med poukom na stranišče?

Rozalija: O, ja, to pa. Kam boš pa šel drugače? Stranišče je bilo v šoli.

Blaž: Učitelji so dovolili, da si šel na stranišče. Le v primeru, da si šel velikokrat v enem dnevu, ti niso več dovolili. Takrat še nihče ni hodil na stranišče zato, da bi se šel malo sprehajat, ampak smo zares odšli na stranišče. Sedaj si že malo izmišljujemo. (smeh)

16. Kakšne ste imeli mize, stole, zvezke?

Rozalija: Mize so bile prav, take kot so sedaj. Dva in dva sta vkup sedela. Vsak je imel svoj stol. O, skromno smo živeli. En zvezek si imel in en svinčnik. Na eno stran zvezka si računal, na drugo pa pisal. Pod pajsko si ga dal, ker nisi imel torbe. Eni so jo imeli, drugi pa ne.

Blaž: Glede zvezkov se spomnim, da smo si vedno ogledovali platnice med seboj. Mize in stoli so še vedno isti kot takrat, ko sem jaz hodil v šolo. Mize so bile rumene, stoli pa zeleni. Vedno sem rad sedel bolj v zadnjem delu učilnice in vedno zraven zgovornega sošolca, da sem tudi jaz lahko veliko govoril. Če pa tisti poleg mene ni veliko govoril, sem pa jaz toliko več. V vsakem primeru sem govoril. Pri pouku sem zelo rad sodeloval, vedno sem se oglašal in imel kaj za pripomnit. (smeh)

17. Kje ste telovadili?

Rozalija: Samo zunaj na pesku, sedaj je tam asfaltirano. Igrišča takrat še ni bilo. Ni govora, da bi imel kdo med vojno čas, da bi položil asfalt. Razne igre smo igrali: rinčke talat, gnilo jajce, slepe miši in lovili smo se. To je bilo vse.

Blaž: Včasih smo telovadili v učilnici – mize smo dali ob rob učilnice in potem po učilnici tekli. Nato smo v učilnici delali vaje, plesali in podobno. Kadar smo izvajali skok v daljino, smo skakali iz učilnice na hodnik (na pragu smo iz učilnice skočili na hodnik). V učilnici namreč ni bilo dovolj prostora, da bi vzel primeren zalet. Če je bilo lepo vreme, pa smo imeli šport na igrišču, pozimi pa smo morali biti notri. Šport smo imeli tudi na hodniku. Postavili smo si klopco, izvajali gimnastiko.

18. Kakšne so bile ocene?

Rozalija: Ravno take kot drugod takrat. Od 1 do 5.

Blaž: Moje ocene so bile do 4. razreda super. Do tretjega razreda so bile čebelice – lahko si dobil največ tri čebelice, v tretjem razredu pa so bile že prave ocene. Preskoka z opisne na številčno oceno se nisem toliko zavedal. Pogovarjali smo se pred številčnimi ocenami, kaj posamezna ocena pomeni – kaj pomeni 5 in kaj 1. Strahu pred ocenjevanji takrat niti ni bilo.

19. Ali ste bili uspešni?

Rozalija: Malo otrok je bilo, ki so jim starši omogočili, da so redno obiskovali pouk, saj so večinoma menili, da je delo večja vrednota kot znanje, pa tudi šola ni bila obvezna. Pa tudi doma so otroke pogrešali pri pomoči pri delu, medtem ko so bili pri pouku. Posledično so hodili v šolo večinoma ob slabem vremenu in pozimi, ko doma ni bilo toliko dela. Seveda so otroci izpustili veliko snovi in je bilo zelo težko slediti poteku pouka, pa tudi slabih ocen se starši niso razveselili (čeprav so bili delno tudi oni odgovorni za neuspeh), zato so otroci dobili še dodatni odpor do učenja. Zelo veliko je bilo odvisno od razmer doma, več kot je bilo dela doma, manj so se otroci učili in manj so bili uspešni. Po drugi strani pa so otroci bajtarjev, kjer ni bilo veliko dela, lahko bolj redno hodili k pouku in bili uspešnejši. Izjema so bili otroci, ki so jih starši želeli ciljno izšolati za kakšen bolj ugleden poklic, kot so duhovniki, živinozdravniki in učitelji. Glede teh so se v premožnejših kmečkih družinah že vnaprej odločili in jih poslali v šole. Sama sem bila edina punca izmed 11 otrok in mama mi je vedno govorila, da so ji ljudje glasno prigovarjali, da ima samo eno hčerko in naj jo vendar nauči delati, ne pa da izgublja čas z učenjem. To je edina stvar, ki se mi še dandanes zdi nespametna, da je mama poslušala druge ljudi, saj bi meni malo več znanja omogočilo precej lepše in manj garaško življenje, kot sem ga kasneje imela z osnovnim znanjem pisanja in branja ter poštevank.

Blaž: Bili smo uspešni, drug drugemu smo pomagali. Če kdo ni česa znal, smo ga naučili in je bila težava rešena. Mogoče pri angleščini nismo bili toliko uspešni, na splošno pa smo bili. Med seboj smo se dobro razumeli in ko smo bili med najstarejšimi na šoli, smo dobro poskrbeli za mlajše učence.

20. Ali so bili učitelji moški ali ženske?

Rozalija: Ženske so bile, moškega ni bilo nobenega. Edino gospod (župnik) je prišel učiti v šolo verouk. Je gor in dol hodil po učilnici in je tudi koga udaril, če ni ubogal. Vse sorte je bilo. V šoli je bil verouk in samo župnik je učil verouk.

Blaž: Prevladovala so ženske, bil pa je učitelj športa – učitelj Mitja. Spomnim se učiteljice Eme, učiteljice Nataše, učiteljice Petre, učiteljice Polone, ...

21. Kako so bili oblečeni učitelji?

Rozalija: Samo učiteljice so bile. Nobena ni hlač nosila, samo v krilih so bile. Sreška Franca je bila prva, ki je nosila hlače v selski občini in to že dolgo po koncu šolanja. Kako so jo grdo gledali in zmerjali. Saj veš, kje je pri Osredkarju, kjer imajo polno snega. Ona je nosila hlače. In so rekli, da je to greh. Danes so pa vse ženske v hlačah. Pametna je bila, da je nosila hlače, je vsaj zeblo ni. Moja mama je pod krilom nosila take hlače, da so imele do kolena hlačnice, višje pa niso bile skupaj prišite. Sicer so pa samo moški nosili hlače, ženske pa krila.

Blaž: Učiteljice so bile vedno zelo urejene – v lepih oblačilih, tudi v krilu. Velikokrat so bile barvasto oblečene, niso bile v črnem ali v sivem. Vse so bile v barvah, nasmejane. Razen takrat ko smo jih zdražili. Takrat pa niso bile več tako nasmejane.

22. Ali ste imeli bidone v šoli?

Rozalija: Ja, kje si pa videl to! (smeh) Šel si do pipe, pa si iz rok pil. V roko je tekla voda in si pil – na stranišču ali pa v učilnici. Bila je pa tam zraven ena majcena soba za učitelje. Med malico so šli učitelji tja. Ni bila večja kot ta del do peči (4 x 3 m), tja proti cerkvi je bilo. (Opomba: Ugotovili sva, da je pisarna še vedno na istem mestu.)

Blaž: Sploh se ne spomnim, če si je kdo želel tako veliko piti, da bi imel bidon na mizi med poukom. Lahko si imel kakšno steklenico ali plastenko, ampak smo jih imeli večinoma v torbah. Ali pa si rekel, da si žejen in si šel do lijaka, ki je bil v učilnici. Vem, da je sedaj to bolj razširjeno, ker se govori o tem, da je potrebno skrbeti za hidracijo.

23. Kaj ste jedli za malico? Kje ste jo jedli in kdaj?

Rozalija: Eno jabolko pa malo kruha, če je bil. V šoli nismo nič dobili, ne, ne. V klopi si sedel in pojedel. Jabolk je bilo pri nas dovolj, zraven pa košček kruha. Malice ni bilo nič v šoli, odmor je pa bil.

Blaž: Malico smo jedli v jedilnici v kletnih prostorih. Trajala je od 9.55 do 10.15. Mi smo bili takšni, da smo hoteli hitro na malico in hitro pojest, da smo se šli čim prej igrat. Potem pa so nas učitelji zadržali, da smo bili vsaj nekaj časa na malici, nato smo se šli lahko igrat. Malica je bila najboljša zaradi najboljše kuharice, gospe Olge. Za nas je res lepo skrbela: tudi če nisi jedel tistega, kar je bilo na jedilniku, je priskrbela kaj drugega. Če je zmanjkalo kakava pri zdrobu, ga je kar dodala – nekje v omari se je vedno še kaj našlo. (smeh) Če je potrebovala kakšno pomoč, sem šel takoj pomagat. Rad sem priskočil na pomoč, ker se je prijetno pogovarjala. Včasih je pomoč nagradila tudi s kakšnim priboljškom. Jedel sem pa vedno rad. (smeh)

24. Kdaj ste šli na kosilo?

Rozalija: Ni ga bilo. Če je imel kdo od otrok kakšno jabolko več, ga je lahko dal drugim. Ali pa so kruh menjali med seboj. Tudi pijače nismo s seboj nosili, nihče ni imel nobene steklenice. Ob dvanajstih je bilo konec pouka, okoli enih pa smo prišli domov. Doma smo jedli južino – kar je bilo. Pol ure je bilo peš do naše hiše in za otroka je to zelo daleč. Po poti smo se tudi kdaj stopili.

Blaž: Kosila nisem imel, mogoče enkrat na teden, ker sem jedel doma. Kosilo je bilo po pouku ob 12.40, če si bil vključen v podaljšano bivanje.

25. Kako so izgledali vaši odmori?

Rozalija: Malce smo tekali sem in tja.

Blaž: Po vsaki uri je bil 5-minutni odmor. Včasih je bilo tako, da smo mogoče malo prej zaključili, če smo zelo pridno opravili delo in nas je učiteljica prej spustila na odmor. Če nismo bili pridni, nas je spustila pozneje ali pa odmora sploh nismo imeli. Tako kot smo se sami obnašali, takšen odmor smo si zaslužili.

26. Kje ste se igrali, ko je bil odmor?

Rozalija: Zunaj, zunaj, v učilnici se ni nič igralo. Potem sta se pa dve puncici za roke prijeli in meli eno v naročju pa jo v zrak metali. (smeh) Igrali smo se zunaj, tako kot se sedaj otroci tudi.

Blaž: V učilnici 1. in 2. razreda smo imeli veliko igračk in smo se s tistimi igračkami igrali. V učilnici 3. in 4. razreda smo imeli pa lutkovno omaro (gledališče) in knjižnično omaro. Tam smo se igrali, se skrivali za temi omarami ali pa smo šli na hodnik in se tam pogovarjali. Vedno smo našli ideje za igro. Med glavnim odmorom smo včasih poleti odšli na igrišče za 15 minut in se skupaj igrali kakšno igro. Sicer pa je igra med odmorom potekala v učilnici.

27. Ali so otroci takrat ubogali? Kakšne so bile kazni? Je kdo dobil opomin? Je bil kakšen problematičen otrok?

Rozalija: Ja, otroci so bili ravno tako nesramni, kot so danes, ali pa še bolj. Roke si moral iztegniti z dlanjo navzgor in če nisi znal, te je učitelj z metrom – meter je bila debela lesena palica na štiri ogle – tako udaril, da je res močno zbolelo. Včasih je iz prstov kar kri pritekla. Otroke so v šoli močno tepli. Potem si pa jokal in v žep dal tisto roko. Tepen si bil, če si se grdo obnašal, če nisi znal, če si odgovarjal ali pa če nisi ubogal ... Enkrat je župnik enemu učencu dvignil plašč in je videl, da ima spodaj na zadnji strani čisto strgane hlače, saj so bili doma revni, in so se spodnjice videle. Potem ga je pa močno »nasekal« s palico. To je bilo hudo. Pa velikokrat smo klečali v kotu in dolgo časa - toliko časa, kot je učitelj rekel. Ali pa si moral sestiti na stol in gledati v kot. Včasih si klečal, včasih pa sedel.

Blaž: Smo kar ubogali, ja. Edino včasih ne toliko. Kakšne so bile kazni? Ne vem, mogoče dodatna naloga ali pa dodaten zapis. Bil si okregan, že to je bilo dovolj. Je bilo kar joj. Vedel si, da si nekaj narobe naredil. Podpisov in opominov sploh ni bilo treba dajati. Tako hudih kršitev pa ni bilo. (smeh) V naši generaciji res ni bilo težav. Ne, da bi bil res problematičen otrok na šoli, takrat ko sem bil jaz, ne. Edino potem, ko so prišli mlajši učenci, mogoče kakšen. Tisti so pa itak v prvi razred hodili in so bili malo bolj živahni, so se morali navaditi na sistem. Edino, kar je bilo težavno v naši generaciji, je bilo to, da smo veliko govorili. Vsi smo bili kar zgovorni. Z eno od sošolk sva zelo rada govorila. Potem me je pa učiteljica presedla h kakšni puncici, ki ni toliko govorila, ampak je tudi ona začela, ker je bila v moji družbi. (smeh)

28. Vam ostaja kakšen poseben spomin na PŠ Sela?

Rozalija: Uh, to je bilo 85, 90 let nazaj. Drugače kot danes je to, da so nas učitelji lahko topli, kolikor so želeli. To je bolj žalosten spomin. Takrat tudi ni bilo navade, da bi kdo komu rekel, da ga ima rad.

Blaž: Poseben spomin je na čas v prvem razredu, ko je bilo v prvem razredu 7 punc, učiteljica in jaz. In v tretjem razredu enako. Tako da, ko smo plesali, sem jih imel vedno dovolj na izbiro. In najbolj všeč mi je bila malica, od nekdanj. In pa seveda gospa Olga.

Vedno smo se imeli fino, nič nam ni bilo hudega, ves čas se je kaj dogajalo. Super se mi je zdelo, ko smo dobili omarice Jaz sem bil tako majhen, da sem se tudi v omarico notri stlačil. Seveda učitelji niso vedeli, da to počnemo. Vsak je imel svoj ključ in potem smo morali paziti, da smo ga vsak dan imeli s seboj.

Včasih smo ključ tudi doma pozabili. Pred tem smo imeli pa obešalnike. Najbolje mi je bilo, ko smo si morali izbrati sliko in smo vsi opazovali, katero sliko bi si izbrali. Zraven je bilo kasneje še ime napisano nad obešalnikom, kamor smo oblačila obešali.

Blaž s sošolkami v 1. razredu, 2012/13

29. Kaj bi še želeli sporočiti bralcem glasila?

Rozalija: Bralcem glasila bi sporočila, da so lahko veseli in hvaležni, da podružnična šola na Selih še živi. Saj šola in otroški vrvež ter smeh kraju dodata veliko življenja ter radosti. Otrokom pa bi položila na srce, naj bodo hvaležni, da imajo možnost, da so vsak dan pri pouku, ker včasih to ni bilo samoumevno. To, da imajo danes vsi možnost osnovne izobrazbe, in enaka izhodišča za življenje je nam starejšim včasih kar nepredstavljivo ... Svojim vnukom sem vedno govorila: »Uči se, da ti ne bo treba težko delati v življenju.« Pa sedaj vidim, da je veliko takih, ki bi se samo učili, delali pa nič, vendar to tudi ni prava pot. Učiti se je res potrebno, vendar se tudi dela ne smeš ogniti, če želiš v življenju kaj doseči. Tako da, učite se, saj vam znanja in izobrazbe ne more nihče vzeti, ne glede na to, da vam v službi in življenju ne bo vedno vse prišlo prav.

Blaž: Učencem bi rad sporočil, naj uživajo na Selih, ker je fino, če si znaš narediti fino. Tu je veliko veselja, čeprav je šola. Vse je bolj majhno, domače, zato pa uživajte, dokler ste še tukaj. Imamo igrišče, igrala, vse imamo. Spomnim se, da smo odhajali tudi v bližnji gozd in tam iz vej gradili velik bunker, ki smo ga vedno znova popravljali. Vedno znova smo nosili praprot in dolge veje. Bunker je bil visok. Nihče ni hodil vanj, pomembno je bilo le, da smo ga naredili. Tisti, ki smo bili v četrtem razredu, smo se dogovorili, kdo bo naslednje leto šef tega bunkerja. Ko sem bil jaz v četrtem razredu, sem dobil to nalogo. Vedno smo poskrbeli, da smo predali nalogo šefa naprej, naslednji generaciji, ko je ena šla.

Društvo Učiteljev Podružničnih Šol – prispevek učiteljice Petre Knez

PODRUŽNIČNE ŠOLE KOT POMEMBEN DEJAVNIK PRI OHRANJANJU NAREČJA (Vzhodno-gorenjski govor v Tuhinjski dolini)

Prispevek za objavo v zborniku ob 20. strokovnem posvetu Društva učiteljev podružničnih šol, februar, 2020

Narečja v Tuhinjski dolini

Slovenski jezik je glede na število ljudi, ki ga govorijo, med najmanjšimi slovanskimi jeziki, saj ga za medsebojno sporazumevanje uporablja le nekaj več kot dva milijona Slovencev. Vendar je v narečnem

pogledu nedvomno najbolj razčlenjen med njimi. Deli se na več kot štirideset narečij in izrazitejših govorov, ki so porazdeljeni v sedem narečnih skupin, od katerih vsaka obsega več narečij; v širšo enoto jih družijo podoben slušni vtis, sicer pa se med seboj lahko tudi precej ločijo. Te skupine so: koroška, primorska, rovtarska, gorenjska, dolenska, štajerska in panonska. Slovenski jezik je v narečnem pogledu in glede na zapleten razvoj prav gotovo zanimivejši kot marsikateri večji slovanski jezik. (Logar, 1993)

Tuhinjsko narečje je tako opredeljeno kot vzhodno-gorenjsko narečje.

Logar je po podrobni raziskavi v začetku petdesetih let prejšnjega stoletja ugotovil, da »sega tipični gorenjski dialekt v Tuhinjski dolini samo do Lok oziroma Potoka« (Dialektološke študije, str. 151), vasi v hribovitem predelu (Ravne, Podbreg, Prapreče in Snovik nad Šmartnim) pa govore že okrnjeno gorenjsko narečje brez tonemske intonacije in brez oksitoneze, torej končnega naglaševanja. V Tuhinjski dolini se vzhodno od Lok srečujemo s posebno različico gorenjskega govora, ki je nastala na stičišču dveh narečnih skupin, gorenjske in štajerske, in jo imenujemo vzhodno-gorenjsko narečje v Tuhinjski dolini in Črnem grabnu. (Podbrežnik, 2009)

Dr. Helena Dobrovoljc je poleg omenjenih karakteristik tega podnarečja omenila, da je za poslušalca opazno, da so v dolgo naglašenem samoglasniškemu sistemu tudi dvoglasniki: pri nekaterih pripovedovalcih zgodb iz Češnjic, Motnika, Pirševge, Znojil in Zgornjega Tuhinja lahko slišimo dvoglasniške reflekse ie (je, jə) in uo (rjeklə 'rekli', jənmu 'enemu', žjene 'ženil', jənkət 'enkrat' ipd.). Drugi soglasniški refleksi pa predstavljata ei (ej) in ou, ki predstavljata starejšo razvojno stopnjo gorenjskih monoftongičnih refleksov. Srečamo jih v zgodbah z Markovega (bejžava 'bežala'), iz Češnjic (smejh 'smeh', vejš 'veš', kukov 'kako') in Zgornjega Tuhinja (pretjepel 'pretepli', prlejze 'prileze', vjelək 'velik'). (Podbrežnik, 2009)

Načrtovanje, zbiranje podatkov in predstavitev

V kombiniranem oddelku tretjega in četrtega razreda smo nekaj ur namenili pogovoru in raziskovanju narečja v domačem kraju učencev. Pogovarjali smo se o pomenu uporabe narečja v domačem okolju in ohranjanju posameznih narečnih posebnosti. Učencem se zdi pomembno, da ohranjamo narečni govor, vendar večina učencev doma s starši ne govori narečno. Ugotovili smo, da je to verjetno posledica tega, da večina staršev dela v Ljubljani in narečni govor ni toliko uporabljen. Narečni govor uporabljajo in govorijo starejši ljudje, ki ne migrirajo veliko in večino časa ostajajo v okolici svojega doma. Učenci so nato pri starejših ljudeh zbirali podatke – narečne besede, ki so značilne za tuhinjski govor. Pripravili so slovar narečnih besed, ki jih govorijo starejši ljudje v šolskem okolišu podružnične šole Sela pri Kamniku.

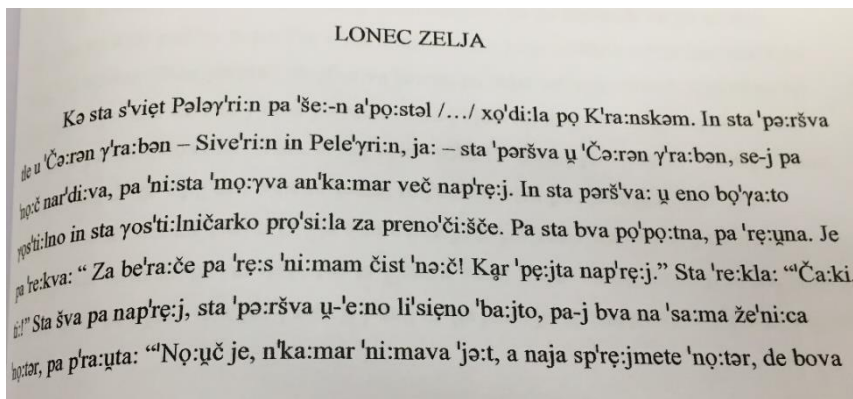
Spodaj je predstavljenih nekaj narečnih besed, slovarček narečnih besed pa še nastaja, saj to področje učence zelo zanima in ga želijo dopolnjevati še v prihodnje.

Učenca kombiniranega oddelka na PŠ Sela

holcar [holcər] – gozdar	šč [ʃʃec] – zaklad
firštov [firštəu] – vladarjev, gosposki	dam [ˈda:m] - domov
pitelin [pitelin] – petelin	mužakarj [muʒa:karjə] - možje
kukuš [kukuš] – kokoš	šajtrga [šajtərga] - samokolnica
frušteč [fruštək] – zajtrk	zajla [za:ila] - jeklenica
kufe [kufe] – kava	kubase [ku'ba:se] - klobase
hvanct [x'va:ncat] – flancat	ucpredi [ucp're:di] - spredaj
sn šva [sn šva] – sem šla	strniše [stər'ni:še] - stranišče

štrk [štrək] – vrv	gojzd [yo:jzd] - gozd
špurgt [špu:rgət] - štedilnik	rjekva [rie:kva] - rekla
šraufncigr [[raufəncigr] - izvijač	krəh [k'rə:x] – kruh

Narečne besede, ki so jih zbrali učenci

Fonemski zapis zgodbe Lonec zelja

Postavili smo si tudi cilj, da se učenci naučijo kratek skeč v narečju. Izbrali so si zgodbo Lonec zelja. Nekaj dni smo potrebovali, da so se učenci besedilo naučili, potem smo pričeli s snemanjem. Sledila je še montaža kratkega filma, ki je tudi odlično uspel.

Zaključek

Podružnične šole pomembno vplivajo na ohranjanje kulturne dediščine kraja, saj učence pri pouku spodbujamo, da razmišljajo o življenju nekoč in jim pomagamo, da skozi dramske igre, ljudske plese, pesmi in tudi uporabo narečja ohranjajo zavest o svojem izvoru in krepijo ponos na preteklost ter zavedanje sedanjosti.

Učenci so me s svojo motivacijo za ustvarjanje v narečju pozitivno presenetili in še naprej bomo dopolnjevali in izpopolnjevali naš slovarček narečnih besed, saj je jezik živ in se spreminja iz dneva v dan, naš izdelek pa nam je v opomin, kako pomembna je preteklost, saj brez nje tudi sedanjosti ne bi bilo.

Viri in literatura:

Logar, T. (1993). *Slovenska narečja*. Ljubljana: Mladinska knjiga.

Logar, T. (1993). *Slovenska narečja 2 – stereo kasetni posnetek*. Ljubljana: Mladinska knjiga.

Podbrežnik Vukmir, B., Kotnik, I. (2009). *ČUDEN prečudež: folklorne in druge pripovedi iz Kamnika in okolice*. Celje: Društvo Mohorjeva družba.

Vrhovnik Jerič, N. (2006). *Govor Šmartna v Tuhinjski dolini in okolice* (Diplomsko delo). Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Ljubljana.

Članek je objavljen v zborniku društva učiteljev podružničnih šol.

Izdelki učencev

Trnuljčica, Patricija Poljanšek, 2. razred, 2016/17

Pod medvedovim dežnikom, učenci 2. razreda, 2017/18

ŠKRATKI REŠIJO DAN

Učenci 1. in 2. razreda, februar 2017

Mentorica: Alenka Juhant

Naj vam predstavimo rovske škrate. Peter zelo rad skače smučarske skoke. Janez je odličen kmet. Pepe je prvak v plezanju. Urban je najboljši električar. Polona in Luka sta zelo dobra prijatelja. Guglič je zelo dober v bowlingu in vsi so zelo dobri prijatelji.

Živijo v podzemlju, kjer so si izkopali rov. V rovu je toplo in tam imajo veliko hrane.

Njihovi sosedi so zdravilski škrati. Ne živijo v podzemlju, ampak v gobah. Pogosto se sprejo. To so Lamar, Piki, Lojzek, Capek, Copkoj, Ambrož in Guga. Ti palčki pomagajo ozdraviti ljudi in otroke, drugi pa ne, saj nimajo potrebščin za zdravljenje.

To je šef Lazar in njegova pomagača Pipi in Lojzi. Ti so roparski škrati.

Trije roparski škrti, ki živijo v gobah, so sklenili, da bodo škratom v podzemlju zasuli rov. Šef Lazar je rekel svojim pomagačema: »Pohitita, tepca!« »Saj greva, saj greva!«

Roparski škrti so se približali vhodu, zasuli rov in ga uničili. Rovski škrti so bili ujeti, saj so Lazar, Pipi in Lojzi vhod zaprli s kamni. To je ugotovil Lika, saj je bil ravno takrat na straži.

Janez se je nato nečesa domislil. Lahko bi naredili načrt, da bi prišli ven. Pogovarjali so se in iskali rešitve. Škratek Urban je dobil idejo, da bi Guglič lahko odnesel kamne. Guglič ima namreč zelo velike mišice. Lotil se je dela in kmalu prestavil kamenje. A Peter je imel še boljšo idejo. Z žerjavom je začel premikati kamenje pred vhodom. »Zakaj moram delati vse sam?« je rekel Peter.

Gugliča je hotel prehiteti, zato je nerodno obrnil žerjav in udaril ob hišo rovskih škrtov. Pepe je zaklical: »Naša hiša se podira!«

Medtem so roparski palčki opazovali dogajanje. Videli so nesrečo in se odločili, da bodo rešili podzemne palčke iz podirajoče se hiše. Vzeli so padalo, splezali na streho gobe in nato na drevo. Lazar je rekel: »Skočil bom z drevesa in tudi ti boš skočil Pipi.« Ko se je drevesna hiša podrla, se je podrla na njihov žerjav in naenkrat se je odprl vhod v rov. Roparski škrti so poleteli s padalom do vhoda in zadnji hip rešili podzemne škratke iz rova.

Škratki Peter, Janez, Pepe, Urban, Polona, Luka in Guglič so se odločili, da bodo odslej prijatelji z roparskimi škrti. Povabili so jih na zabavo in Lazar, Pipi ter Lojzi so z veseljem prišli. Za darilo so jim prinesli lesen kip škrata. In tako so škratki rešili dan.

SNEŽAKEC

Avtorica: VIKTORIJA POLJANŠEK, 2. razred, 2017/18

Nekoč so v majhni hišici živeli otroci. Ko je zapadel sneg, so se otroci odločili, da bodo naredili snežaka. Mamica je skuhala čaj, da so se otroci pogreli, ko so prišli not. Drugi dan so otroci oblekli snežaka. Na glavo so mu dali lonec, korenje za nos, okrog vratu so mu navezali šal, veje za roke, za oči, usta in za trebuh so uporabili gumbe. Nato pa so otroci šli spat.

Zjutraj ko so otroci vstali, so stekli k oknu. Opazili so, da šala ni bilo na snežaku. Šli so pogledat in videli so sledi. Šli so po sledeh, ki so vodile do lisičjega brloga. V gozdu so zagledali brlog, v katerem so sladko spale mlade lisičke. Ovite so bile v topli zeleni šal. Videli so lisičke in odšli potihoma domov. Stemnilo se je in otroci so odšli spat. Pogovarjali so se o lisičkah. Ko so se zbudili, je bila zunaj pomlad. Otroci so šli nabirat rože.

BAGER ŽAK

Avtor: OŽBEJ LESJAK, 2. razred, 2017/18

Nekoč je živel bager po imenu Žak. Nekega dne je odšel na gradbišče, da bi pomagal skopati luknje. Med kopanjem luknje je povozil žebelj in si preluknjal gumo. Zato je kar dva dni obtičal na gradbišču. Po dveh dneh se je mimo pripeljal njegov prijatelj Mak in ko je videl Žaka, je bil vesel, da ga je našel, saj so ga vsi prijatelji iskali. Mak mu je pomagal popraviti gumo in skupaj sta odšla domov. In vsi so se veselili vrnitve bagerja Žaka in so proslavili ob torti.

DEŽEK, DEŽEK, NISI PRIDEN

Avtorica: URŠKA BAJDE, 2. razred, 2017/18

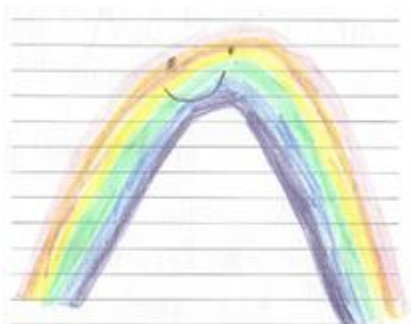
Nekega dne je padal dež. Čez tri dni je nehal padati. Ko je dež ponehal, so se štiri miške domislile, da bodo naredile čoln, namenjen za izlet. Naredile so ga iz lesa. Ko je bil končan, so ga še pobarvale s svetlo zeleno in temno modro barvo. Potem so se vkrcale v čoln. Dejale so si: »Gremo po ribniku.« In so šle. Malo zatem je začel padati dež. Miške so morale poiskati zavetje, da jim dežek ne bi zalil čolna. Hitro so poiskale zavetje ob bregu. Tam so srečale črička. Čriček jim je povedal, da mu je dežek zalil dom. Miške je prosil, naj ga vzamejo s seboj. Miške so ga prijazno spustile na čoln. Skupaj so šli naprej. Srečali so zajčka. Ves premražen je dejal: »Prosim, spustite me na čoln. Dežek mi je uničil hiško.« »Seveda te spustimo na čoln. Pridi, pridi k nam.« Potem so šli naprej. Srečali so polha, čisto mokrega in premraženega. Vzeli so ga na čoln. Po ribniku je priskakljala žabica. Povedala je, da je tudi njej dežek uničil dom. Vzeli so jo na čoln. Potem je dežek nehal padati.

Posijalo je sonce. Na nebu je nastala mavrica. Štiri miške, polh, zajec in čriček so občudovali mavrico. Priveslali so do brega. Vsak si je našel svoj novi dom. Dežek ni priden, ker je uničil hiške. Naredil pa je mavrico. In vsi so živeli srečno do konca svojih dni. Konec.

MAVRICA

Avtorica: TJAŠA ŠTRAJHAR, 2. razred, 2020/21

Nekoč je živela mavrica poleg labodov v ribniku. A ta mavrica je imela samo dve barvi, oranžno in rdečo. Labodi ji niso nič pomagali. Potem do mavrice prileti metulj in reče: »Mavrica, ti ne spadaš sem, ker imaš zdaj samo dve barvi.« In je šel.

Potem pride do miši. Tako se je ustraši, da bi jo skoraj kap. Potem gre mimo človeške roke. Nato pride do pravega kraja. Tam je dež in sonce. Zdaj ima vseh šest barv in zdaj je spet vesela.

Pesmi

ŠOLA JE KOT ...

Šola je učenje in zabavanje.
Med seboj si pomagamo.
Veliko se igramo.
Skupaj se tudi veselimo.

Neža Bajde, Eva Kosmatin, Sara Osolnik, 4. razred, 2022/23

ŠOLA SELA

Miha gre v šolo,
Pia pije kolo.
Pri malici sedimo,
pri kosilu pa kričimo.

Danes je dober dan,
v šoli berem Ciciban.
Učiteljica nosi obleko,
mi nosimo drva in opeko.

Moj sošolec je Rok
in rad pije sok,
Žan reče,
pica se peče.

Po koncu pouka gremo domov
in to kar brez sledov.
V šoli nam je prima,
ker se vse to rima.

Zala Pangeršič, 4. razred, 2022/23

V ŠOLI

V šoli se
učimo, pišemo, beremo.
Imamo se zelo fino!
Ko je čas za likovno,
se počutimo ustvarjalno!
Ko je športna,
se radi gibamo!
V šoli se imamo fino!

Neža Bajde, Eva Kosmatin, Zala Pangeršič, 4. razred, 2022/23

DRUŽBA

Vsako jutro, ko vstane Špela,
bi rada prdela.

Jo čaka služba,
zaustavi jo družba.

Zabavni Miha,
ki vetrnico piha.

Kihasti Maj,
ki rjovi kot zmaj.

Smešni Rok,
ki dela sok.

Zdaj pa odhaja vzeti puško,
napadat gre hruško.

Jakob Kadunc, 4. razred, 2022/23

Humor

Dva paradižnika se valita po cesti. Enega je
povozil avto. Drugi je rekel: »Glej, kečap!«

Jasmina Klemen, 3. razred, 2022/23

Katera žival je najsrečnejša?
Polž.
Zakaj?
Ker nima prostora za ženo v hišici.

Blaž Sušnik, 4. razred, 2022/23

Zakaj ima policaj okoli televizije napeto
elastiko?
Da je film bolj napet!

Zakaj ima komar modre hlače?
Da je moder!

Zakaj se blondinka plazi v trgovini po tleh?
Ker išče nizke cene!

Janezkova mama in ati sta šla na pogreb in sta
ugotovila, da sta bila na napačnem pogrebu.
Ko sta prišla na pravega, ga je bilo konec.

Neža Bajde, Eva Kosmatin, Sara Osolnik, Tjaša Štrajhar, Zala Pangeršič, 4. razred, 2022/23

Uganke

Šviga, švaga čez dva praga. Kaj je to?
V njej se učimo, se veselimo. Kaj je to?
Je okroglo, je veliko, ima veliko prebivalstva. Kaj je to?
V njej se učimo, se veselimo. Kaj je to?
Rešitve: metla, svet, šola
<i>Svit Berlec, Nai Klemen Blatnik, 1. razred, Mija Sušnik, 4. razred, 2022/23</i>
Kaj je katana?
Rešitev: meč
Svit Berlec, 1. razred, Rok Berčič, Žiga Žebaljec Burnik, 2. razred, 2022/23

Učenci in IKT

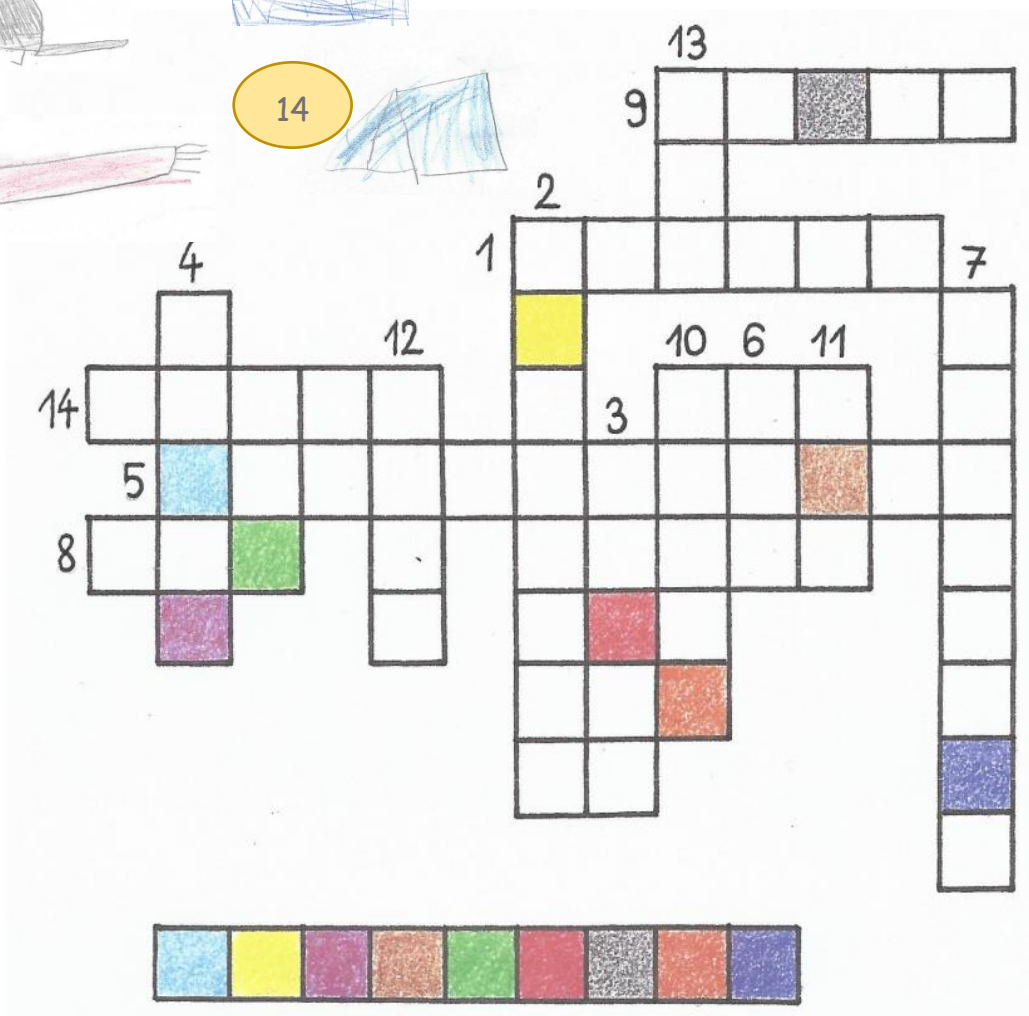
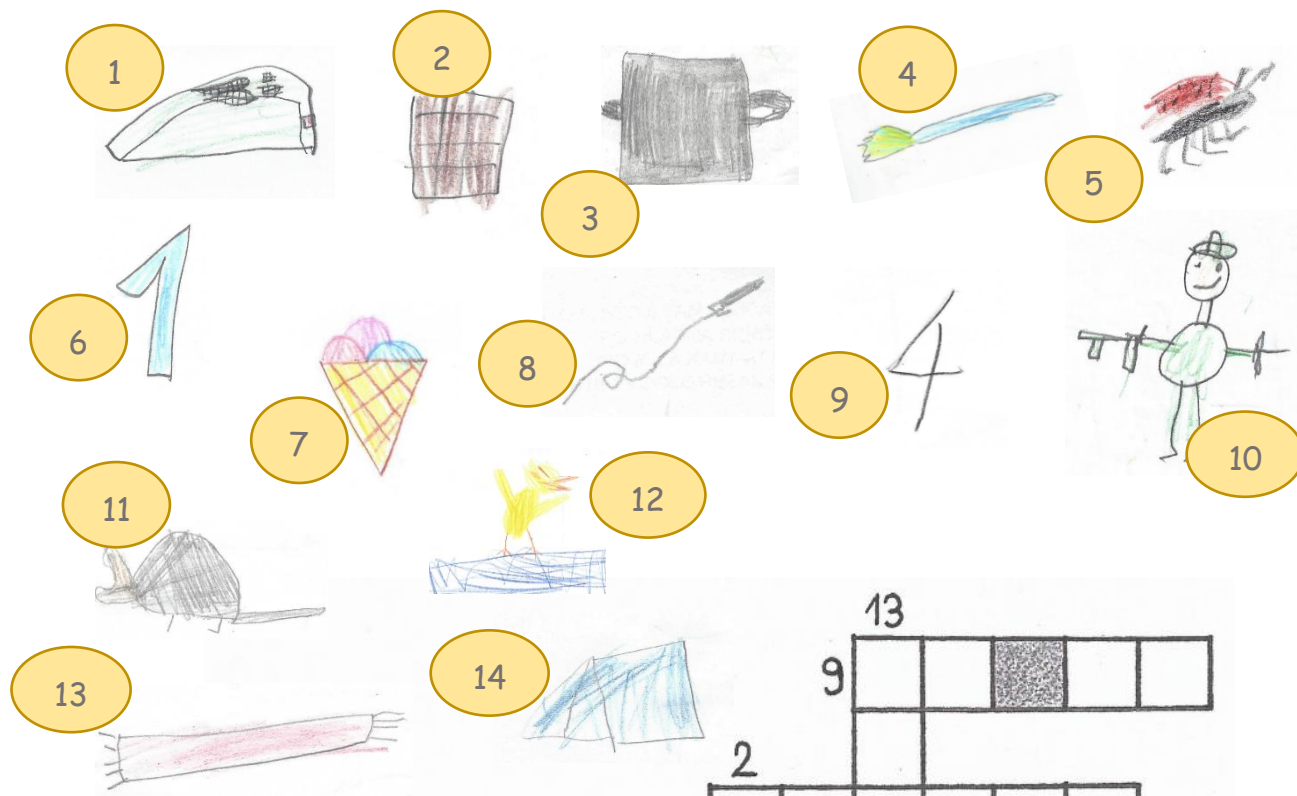
Povodni mož, Teo Bizjak, 1. razred, junij 2017, aplikacija Slikar

Nagradna križanka

Avtorji: prvošolci 2022/23

Mentorici: Alenka Juhant, Metka Mozetič

Sodelujte v nagradni križanki! Žrebanje bo 23. 6. 2023. Rešitve križanke sporočite **do 15. 6. 2023** na naslov: alenka.juhant@osmartno-tuhinj.si.

GESLO:

PŠ Sela praznuje (dogodki v šolskem letu 2022/23)

V šolskem letu 2022/23 podružnična šola Sela praznuje pomembna jubileja, in sicer 90 let šole in 110 let šolstva. V duhu omenjenih jubilejev so od septembra 2022 do maja 2023 na PŠ Sela potekali raznoliki dogodki:

September 2022: POSADITEV DREVEŠA IN OTVORITEV ZUNANJE UČILNICE

Niz praznovanj ob 90-letnici šole in 110. obletnici šolstva na podružnični šoli Sela smo pričeli v četrtek, 29. 9. 2022. Učenci in učiteljice smo pripravili kratek program, na katerem je sodeloval pevski zbor, prisluhnili smo nekaterim recitacijam, vključili različne glasbene vložke in uganko. Prireditve se je udeležil tudi župan Matej Slapar. Ob koncu prireditve pa smo lahko

opazovali simbolični dogodek, saj sta gospod župan in ravnateljica Darja Krašovec zasadila brezo, ki je obogatila našo učilnico na prostem in nam bo predvsem v poletnih mesecih nudila prijetno senco.

Oktober 2022: TEK PODNEBNE SOLIDARNOSTI

V oktobru smo pričeli z novo aktivnostjo, in sicer smo izvedli Tek podnebne solidarnosti, pri katerem je bilo poleg športne aktivnosti v ospredju tudi ozaveščanje o problematiki podnebnih sprememb v državah v razvoju, predvsem v Afriki. Učence so pred šolo pričakali starši, stari starši ter mlajši družinski člani, ki so se izkazali kot odlični navijači in so tako učencem pri teku dali še dodaten elan. Aktivnost je potekala v športnem duhu in ob zdravi tekmovalnosti, kar je pohvalila tudi gospa ravnateljica Darja Krašovec, ki je učencem čestitala za trud in vztrajnost. Vsakdo od učencev je namreč pretekel od 1,2 km do 2 km po šolskem zemljišču in sosednjem travniku v 10 minutah, za vsak pretečen krog pa je učenec prejel na roko odtis stampiljke. Najhitrejši učenci in starši so dobili nagrade, prav vsem sodelujočim pa je bil namenjen posladek. Dan dejavnosti se je zaključil s kostanjevim piknikom. Ob prijetnem klepetu in sladkanju s kostanjem ter grozdnim sokom je čas prehitro mineval. Vsem bo dan ostal v prijetnem spominu, med nami pa so se spletle še tesnejše vezi.

November: IZDELAVA VOŠČILNIC V SODELOVANJU Z VDC SOŽITJE KAMNIK

V predprazničnem času božično-novoletnih praznikov smo začeli z delavnicami izdelovanja voščilnic in tako sta se v torek, 15. 11. 2022, učilnici 1. in 2. razreda ter 3. in 4. razreda spremenili v pravo mravljišče izdelovalcev voščilnic. Ker pa podružnična šola Sela v šolskem letu 2022/23 praznuje dva pomembna jubileja, smo se z VDC Sožitje Kamnik (Loke) dogovorili za družabno-ustvarjalno srečanje. Gostje so že na šolskem pragu poskrbeli za prijetno presenečenje, saj so šoli podarili cajon ob praznovanju in s tem razveselili tako učitelje kot učence. Učenci so goste pospremili v učilnici in jim na postajah skupaj z učiteljicami razložili potek izdelave voščilnic. Začetna zadržanost je kmalu izginila in nastalo je prijetno delavno ozračje, ki smo ga popestrili z veliko zanimivega kramljanja. Mlajši učenci, ki so izdelovali preproste voščilnice, so gostom pomagali pri okraševanju in navodilih, starejši učenci pa so bili hvaležni za pomoč pri šivanju, saj so bili gostje pri tem zelo spretni. Delo so popestrili tudi spomini gostov, saj so določeno obdobje tudi sami preživeli v šolskih klopih podružnične šole Sela. Med ustvarjalnim zagonom sta nas obiskali gospa ravnateljica Darja Krašovec in pomočnica ravnateljice Tina Balantič in skupaj smo si privoščili oddih ob pecivu, sadju in limonadi, nato pa nadaljevali z delom. Delavnice smo zaključili z glasbo – šolski pevski zbor je preizkusil petje ob cajonu in gostom pričaral nasmeh na obraz. Hvaležni za prijeten dan smo se dogovorili, da bodo naša druženja postala tradicionalna. Izdelane voščilnice so bile na voljo na božično-novoletni prireditvi na podružnični šoli Sela.

November: IZDELOVANJE ADVENTNIH VENČKOV Z DEDKI IN BABICAMI

Ker je letošnje leto za našo šolo leto praznovanj, smo želeli dogajanje popestriti in narediti še bolj posebno, zato smo v petek, 25. 11. 2022, v podaljšano bivanje povabili babice in dedke, da so skupaj s svojimi vnuki izdelali adventni venček. Učilnici 1. in 2. ter 3. in 4. razreda sta se spremenili v pravi cvetličarski atelje, kjer so z zelenjem najprej okrasili vnaprej pripravljen obroč, nato pa so dodajali različne dekoracije v obliki svečk, bunkic, zvezdic ... in venček je bil končan. Po zavzetem delu smo se prestavili na šolski hodnik, kjer smo se posladkali z limonado, piškoti in krhlji, pohvalili izdelane venčke, prijetno poklepetali in se zahvalili dedku, ki je izdelal obroč za vse učence in nam tako omogočil izvedbo tega prijetnega dne.

Januar – marec: LIKOVNI NATEČAJ

V sklopu dogodkov ob prazničnem letu podružnične šole Sela smo organizirali tudi likovni natečaj z naslovom *En en zaklad iše ...*, ki je potekal od januarja do marca 2023. K sodelovanju smo povabili učence od 1. do 9. razreda vseh kamniških osnovnih šol. Tema natečaja je bila **ZAKLAD**, pri izboru teme pa so nam bile v pomoč lokalne pripovedke selskega okoliša, ki razkrivajo, da je na vzhodni strani selske cerkve zakopan zaklad, ki ga še niso našli. Povabilu k sodelovanju se je odzvalo veliko učencev, ki so ustvarili izvirna in zanimiva likovna dela, ki jih je 14. 4. 2023 v telovadnici podružnice Sela pregledala in ovrednotila strokovna komisija v sestavi:

- o Tomaž Schlegel, arhitekt iz domačega okolja,
- o Milena Kunej, upokojena dolgoletna učiteljica in vodja PŠ Sela,
- o Sabina Suhoveršnik, nekdanja učiteljica na PŠ Sela.

Po temeljitem pregledu in posvetu je strokovna komisija izbrala najboljše likovne izdelke, pri izbiri pa so upoštevali kriterije kakovosti likovne tehnike, izvirnosti motiva in njegovo povezavo s temo likovnega natečaja. Nagrajenci in njihovi mentorji so prejeli nagrade, vse izdelke pa je bilo mogoče videti na razstavi v prostorih PŠ Sela v obdobju od 20. 4. do 19. 5. 2023. Več o dogodku piše spodaj.

Februar: ČAJANKA Z DOLGOLETNIMA UČITELJICAMA NA PŠ SELA

Učiteljice in učenci smo razmišljali, kako bi še lahko popestrili praznično leto naše šole in domislili smo se ravno pravšnje aktivnosti – v torek, 28. 2. 2023, smo medse povabili dolgoletni učiteljici Emo Berlec in Mileno Kunej in pripravili čajanko. S svojim obiskom sta obogatili življenje naših učencev, ki so med drugim spoznali tudi utrip selske šole v času, ko so jo obiskovali njihovi starši. Intervju si lahko preberete v ustreznem poglavju glasila.

April: RAZSTAVA IZDELKOV LIKOVNEGA NATEČAJA IN RAZSTAVA O PRETEKLOSTI ŠOLE SELA

Odprtje razstave izdelkov likovnega natečaja z naslovom *En en zaklad iše ...* in razstave o preteklosti šole, ki je vključevala tudi nov časovni trak, je potekalo 20. 4. 2023.

Komisija je prejela 107 likovnih izdelkov, ki so jih ustvarili učenci od 1. do 4. razreda, in sicer so sodelovali učenci 5 kamniških šol s podružnicami. Za ustreznost likovnih izdelkov je skrbelo 9 mentorjev.

Strokovna komisija, ki so jo sestavljali Tomaž Schlegel, Milena Kunej ter Sabina Suhoveršnik, je izbrala deset likovnih del. V prvem triletju je bilo podeljenih sedem nagrad, v drugem triletju pa tri.

Del razstave izdelkov likovnega natečaja

Podelitev nagrad nagrajencem in njihovim mentorjem je potekala 20. 4. 2023. Najprej smo spremljali kulturni program, ki mu je sledilo odprtje razstave. Strokovna komisija je v skladu s izbranimi kriteriji utemeljila podeljene nagrade. Učenci šole so obiskovalce popeljali na ogled vseh prispelih izdelkov likovnega natečaja. Ob tej priložnosti smo si ogledali tudi razstavo starih predmetov: časovni trak o preteklosti PŠ Sela na hodniku in stare predmete, ki so last šole, v zgornji učilnici ter telovadnici.

Razstava o preteklosti šole v zgornji učilnici

Razstava o preteklosti šole v telovadnici

Naslov likovnega natečaja je bila *En en zaklad iše ...*, tema pa ZAKLD. Ljudske pripovedke s selskega okoliša namreč razkrivajo, da je na vzhodni strani selske cerkve zakopan zaklad, ki ga še niso našli. Učenci so imeli v pomoč pri raziskovanju motiva lokalne pripovedke (glej priloge) in videoposnetek:

- O ZAKOPANEM KELIHU IN MONŠTRANCI

Cerkev sv. Neže je nekdanj imela zlat kelih in monštranco.

Da tega ne bi pobrali Turki, so domačini oboje zakopali na vzhodni strani pod cerkvenim hribom nekje v bližini studenca z ledinskim imenom na Prepadih. Ko pa je turška nevarnost minila, so oboje hoteli spet izkopati in vrniti nazaj v cerkev, toda ničesar niso več našli. Seveda je medtem preteklo veliko let. Ali si niso dobro zapomnili mesta, na katerem so oboje zakopali, ali pa je medtem kdo oboje odkopal in ukradel. Če pravega mesta niso našli, sta tam nekje zlati kelih in monštranca še vedno zakopana. (Rožično)

(v: Podbrežnik Vukmir B., Kotnik I. 2009. Čuden prečudež. Celje: Celjska Mohorjeva družba.)

- NA PRƏPÁDƏH

Jes vem, da je strašiv, včasih so rekla na Prəpádəh. A sə slišuva že za Prəpade? Na Séləh, za cerkvijo na uno stran. In da je tam zmeri ena lučka svätiva in da en en zaklad iše... (Markovo)

(v: Podbrežnik Vukmir B., Kotnik I. 2009. Čuden prečudež. Celje: Celjska Mohorjeva družba.)

- O KOPANJU ZAKLADA NA GABERJU

Na Gaberju je menda vsako (?) noč svetila drobna lučka, ki je označevala zakopan zaklad, šac. Na tistem mestu so v preteklosti ljudje menda že večkrat kopali – seveda vedno brezuspešno. Pripoved Alojzija Močnika se je nanašala na zadnje izkopavanje, še pred letom 1900. Sodelovalo naj bi več vaščanov Sel, čeprav poimensko nikogar ne navaja. V dogovorjeni noči so izkopali že kar globoko jamo, ko so na dnu opazili neko svetlikanje. Bili so že prepričani, da so našli zaklad. Ravno takrat je prišel mimo po poti nepoznan moški, ki jih je ogovoril. Svetloba v jami je v hipu izginila. Kopači so bili prepričani, da je bil moški, ki jih je ogovoril, gotovo sam hudič in jim je s tem preprečil dvig zaklada. Kopači jame sploh niso zasuli in se je počasi sama zasipala, zato je bilo to mesto vidno še vrsto let. (Rožično)

(v: Podbrežnik Vukmir B., Kotnik I. 2009. Čuden prečudež. Celje: Celjska Mohorjeva družba.)

- FILM ZAKLAD: https://www.youtube.com/watch?v=TMR_suw0MCM

(Športno in kulturno društvo Sela pri Kamniku, Andreja Humar Gruden)

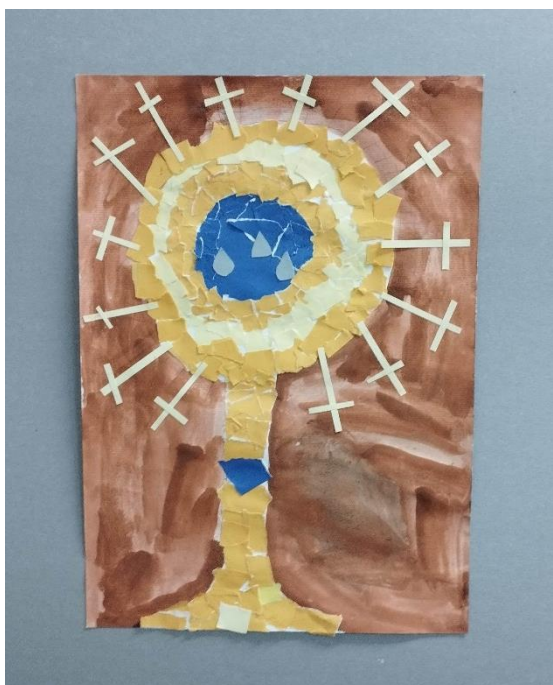
NAGRAJENCI LIKOVNEGA NATEČAJA

Natalija Poljanšek, 1. r, PŠ Zg. Tuhinj, mentorica: Ivanka Bajde

Nai Klemen Blatnik, 1. r, PŠ Sela, mentorica: Alenka Juhant

Žan Klemen, 2. R, PŠ Motnik, mentorica: Tamara Šterlek

Evelin Tonin, 2. R, PŠ Zg. Tuhinj, mentorica: Vladimira Bučevc

Karmen Bajde, 2. r, PŠ Sela, mentorica: Alenka Juhant

Julija Kosirnik, 3. r, PŠ Tunjice, mentorica: Gabriela Vrhovnik

Anika Remih, 3. r, PŠ Zg. Tuhinj, mentorica: Polona Ravnikar

Žak Barlič, 4. r, PŠ Zg. Tuhinj, mentorica: Eva Arh

Marko Zajec, 4. r, PŠ Motnik, mentorica: Tamara Šterlek

Neža Bajde, 4. r, PŠ Sela, mentorica: Petra Knez

19. 5. 2023: PRIREDITEV POD ŠOTOROM

Učenci in učitelji za obiskovalce pripravljajo prireditev z naslovom *Na Selih je res lušno bit'*, ki predstavlja utrip selske šole. Hkrati si lahko obiskovalci ogledajo spremljajočo razstavo o preteklosti šole in razstavo likovnih izdelkov natečaja. Pozornost lahko namenijo tudi prenovljenemu časovnemu traku šole. Vsak udeleženec prejme knjižno kazalko, kjer je QR koda za dostop do glasila v elektronski obliki.

Zaključne misli zaposlenih na PŠ Sela v letu 2022/23

Dolina. Na zelenih travnikih se pasejo krave. Hribček. Na hribčku pa cerkvice. Pod njo pa podružnična šola Sela. Lepo se je peljati skozi dolino, pritisniti v breg in še lepše vstopiti v šolo, kjer učiteljice in učenci dihanje skupaj. Radi imajo naravo, še raje gibanje na svežem zraku. Učenje v učilnici na prostem je dodatna spodbuda. Poleg pouka pa usvajajo petje, igranje, plesanje, druženje z različnimi generacijami. Ob jubileju želim učencem in učiteljicam, da šola ostane živa, srčna, poučna in pestra, kot je bila do sedaj. Pogumno novim dogodivščinam in izzivom naproti.

Katja Bodlaj, učiteljica angleščine

Ko sem na PŠ Sela dobila priložnost nadomeščanja, sem čutila rahlo zaskrbljenost glede tega, kako bom sprejeta in kako bom funkcionirala v novi službi. Že prvi dan sem videla, da so bili začetni strahovi popolnoma odveč, saj so me pričakale prijazne sodelavke, skromni in prijetni učenci ter nasploh pozitivna klima. Všeč mi je, da učenci poskrbijo, da delovni teden nima dolgočasnih dni in da skupaj odkrivamo vedno nove ideje, kako popestriti čas podaljšanega bivanja ter da so sodelavke vedno na voljo za pomoč, nasvete ali zgolj klepet. Selski »slavljenki« želim še mnogo let iskrenih otroških nasmehov, pristnih odnosov in pozitivne energije.

Kaja Cerar, učiteljica podaljšanega bivanja

Na podružnični šoli poučujem že kar nekaj let. Najprej sem se s selskimi učenci srečevala v jutranjem varstvu, sedaj pa izvajam podaljšano bivanje. V podaljšanem bivanju velja ustaljen urnik. Otroci pa se najbolj veselijo časa, ki ga namenimo igri, posebno zunaj. Veliko časa preživimo na svežem zraku. Ponosni smo na novo učilnico na prostem. Tam nas pričakuje velika lesena miza. Miza je lahko krasen prostor za pisanje domače naloge ali pa "velika varna hiša", ko se otroci skrijejo pod njo. Igrišče je dovolj veliko, zelo priljubljena igra z žogo je nogomet. Nekatera drevesa, ki so zasajena v okolici šole, so že zelo zrasla. Ponujajo sladke dobrote. Igrala so ves čas zasedena, posebno gugalnice. Ristanc gre učencem dobro od nog, posebno, če se igrajo s »čarobnimi kamenčki«. Upam, da bodo še dolgo obstajale podružnične šole, da bodo imeli mali nadebudneži svojo prvo šolo čim bližje svojega doma.

Marija Frontini, učiteljica OPB

Septembra 2005 sem prvič vstopil v majhno podružnično šolo na hribu, ki je izžarevala posebno, umirjeno podeželsko energijo. Takrat sem tudi prebral zapise učitelja iz časa druge svetovne vojne, v katerem je opisoval dogajanje v kraju samem in delo na šoli. Kot mlad učitelj sem doumel, da ta majhna šola v sebi skriva in ohranja duh preteklosti in hkrati oblikuje iskro prihodnosti. Ponosen sem, da sem že vrsto let del te zgodbe in da ima šola na Selih pred sabo še veliko neizpisanih zgodb, ki se bodo otrokom vtisnile v trajen spomin.

Boban Ilić, profesor angleškega jezika

Odprtost. Radovednost. Iskričnost. Sodelovanje. To so prve asociacije, ko pomislim na šolo Sela. Obiskujejo jo otroci, ki so vajeni iskrenih in toplih odnosov, vedo, kdaj je čas za zbrano delo in kdaj čas za razigranost. Želijo se čim boljše naučiti in znajo biti potrpežljivi. Sodelovanje s starši nam odlično uspeva, saj poteka obojestranska spoštljiva komunikacija ob zavedanju, da tako učitelji kot starši želimo le dobro otrokom. Kolektiv je najboljša naveza, vedno se znamo uglasiti, da vsak v svojem »tonu in

barvi« prispeva k skupni harmoniji. S takšnimi sodelavci nobena ovira ni težava, saj vedno skupaj najdemo rešitev. Naj šola Sela še vrsto let poje svojo žametno pesem, da bo odmevalo ...

Alenka Juhant, vodja PŠ Sela

Na šolo Sela sem prvič prišla kot učiteljica 1. in 2. razreda in že takoj mi je bila vseč domačnost šole ter občutek, da nisi prišel v službo, ampak v drugi dom. Učenci so prijetni, vljudni, razigrani in izredno iskreni. Doma so deležni ustrezne vzgoje, kar pripomore k temu, da zjutraj z nasmehom prestopim šolska vrata, sodelavci in sodelavke pa to še podkrepijo s svojo dobrovoljnostjo in pripravljenostjo za sodelovanje. Šoli ob obletnici želim vse najlepše, nam pa si želim, da še naprej ostanemo povezani v prizadevanjih za skupno dobro.

Petra Knez, učiteljica 3. in 4. razreda

Šola na Selih je šola z dušo in srcem. Vsakokrat znova me preseneti narava in okolje, v katerem šola stoji. Šola diha z lokalno skupnostjo. To se vidi v številnih prireditvah, ki so vedno dobro obiskane. Učenci so vedoželjni in pripravljeni na usvajanje novih znanj. Pouk poteka v sproščenem vzdušju. Vsi zaposleni na šoli se trudimo ustvarjati spodbudno učno okolje za vse. Vem, da smo med seboj zelo povezani, saj je šola majhna in se dobro poznamo. Z veseljem vsak dan prihajam na šolo, kjer skupaj ustvarjamo nove zgodbe.

Metka Mozetič, druga učiteljica v 1. razredu

Ko se z avtom pripeljem do selske šole, sem vedno dobre volje – na Selih namreč vladajo dobri odnosi. Naj ostane tako še vrsto let!

Olga Omovšek, kuharica

Podružnično šolo Sela pri Kamniku bi lahko opisala kot "šolo z dušo," kjer zaposleni lahko občutimo nežne in preproste otroke. Okolica šole in tudi sama šola odsevajo pozitivno energijo in občutek, da je vsak dobrodošel.

Posebno izkušnjo je zame pomenilo obdobje nosečnosti, ko so takratni prvošolci spremljali mojo nosečnost in na prav ganljiv način so vsak dan izražali svojo naklonjenost do otroka, ki sem ga pričakovala. Hvala prvošolcem generacije 2020/21 in ostalim učencem, ki so v tem letu obiskovali šolo Sela.

Želim vam še veliko prijetnih trenutkov na tej šoli, naj vam uspeva še naprej ohranjati energijo in vzdušje. Najboljši ste!

Marija Pirc, nadomestna učiteljica v 3. in 4. razredu

Kot mobilna logopedinja že dvanajsto leto vsak teden z velikim kovčkom in predvsem z velikim veseljem prihajam na Sela. Ko odprem tista velika, bela šolska vrata, vstopim v prostor prijetnega otroškega živžava, med prijazne učiteljice in otroke. Čeprav je moje delo individualne narave, se poznamo vsi, saj smo kot ena sama velika družina.

Polona Reisner, logopedinja

Rada odhajam na podružnico Sela. Zakaj? Ker me vedno pričakajo nasmejani ljudje, mi namenijo trenutek pozornosti, prsrčen pozdrav, kuharica pa s svojo domačnostjo poskrbi še za ostale potrebe. Mislim, da je tukaj bilo od nekdaj tako. Letos sem bila prisotna ob srečanju domačinov s šolo. Presenetilo in ganilo me je, s kakšno toplino v očeh so starejši krajanji opazovali nove prostore šole in pozdravljali učiteljice. Prepričana sem, da so se v preteklosti tudi sami morali počutiti sprejete, imeti dobre in prijazne učitelje, sicer ne bi bili tako dobrosrčno naravnani. To je poleg dobrega znanja ena izmed največjih kakovosti šole. Naj tako ostane tudi v prihodnje.

Milena Rupnik, učiteljica dodatne strokovne pomoči

Kot učiteljica nemščine prihajam na PŠ Sela le dva krat na teden, a zmeraj z največjim veseljem. Čeprav nisem iz teh krajev, si Sel brez šole sploh ne znam predstavljati. Šola živi z naravo in s krajem, narava in kraj pa s šolo. Stavba je res že starejša, a utrip življenja v njej sporoča ravno nasprotno. Otroci so radovedni, razmišljajo, raziskujejo in se učijo, učiteljice jim podajamo znanje, jih spodbujamo in usmerjamo k vrednotam in delovnim navadam, pri vsem tem pa ne pozabimo na otroško igro, razigranost in nagajivost. Seveda si želimo, da bi naša šola dobila morda še kak prostor, morda tudi novo kuhinjo z jedilnico pa še kaj bi se našlo. A tudi s svojo preprostostjo je PŠ Sela osnovno poslanstvo pri vseh generacijah do sedaj več kot odlično opravila – otrokom je dala temeljno znanje, vrednote in lepe spomine. In še je tu, in še živi, in še bo tu, in še bo živela. Resnično me radosti, da sem lahko del njenega življenja.

Marjeta Visinski, učiteljica nemščine

Biti učiteljica v domačem kraju je prav posebna izkušnja. Domačnost vasi se kaj hitro prenese še v šolske klopi. Otroci spoznajo, da smo tudi učiteljice čisto navadni ljudje: hodimo v trgovino, se vozimo s kolesom, sprehajamo psa, kosimo travo, okopavamo vrt, ... Je pa podružnična šola za učence pravi mali biser. Ker se vsi poznamo, je klima v šoli sproščena, prijetna in prijateljska.

Nataša Žebaljec, učiteljica OPB in nadomestna učiteljica v 3. in 4. razredu

Viri in literatura

- ✓ LDN PŠ Sela: 2012–2023
- ✓ LDN OŠ Šmartno: 2022/23
- ✓ Šolska kronika PŠ Sela
- ✓ T. Drovenik Čalič, M. Kunej. 2013. 80 LET ŠOLE NA SELIH: Zbornik ob 80-letnici šolske stavbe – 1932 in 100-letnici šolstva na Selih pri Kamniku – 1912/13. Sela pri Kamniku: OŠ Šmartno v Tuhinju
- ✓ Spletna stran PŠ Sela: <http://www.ossmartno-tuhinj.si/ps-sela/>
- ✓ KRAJEVNA SKUPNOST SELA PRI KAMNIKU - IZ BOGATIH KORENIN RASTEMO: <https://www.youtube.com/watch?v=KG294M9EbXc>

Urejanje: Alenka Juhant, Petra Knez,
Nataša Žebaljec, Metka Mozetič, Kaja
Cerar

Lektoriranje: Tamara Damjanac

Končno oblikovanje: Nadja Ostrožnik

Fotografija šole na naslovni strani:
Milena Klemen